

KATOLSK
KIRKEBLAD
NR. 5-2016

ST. OLAV

Historisk pavebesøk s. 3

- **BliLys: nytt verktøy i trosformidlingen** s. 10
- **Katolisisme som nasjonal kristendom: Lars Eskeland** s. 14
- **Liturgisk kalender 2017** s. 19
- **Gud eller naturlovene?** s. 26

Franciscus

– Saligprisningene er den kristnes identitetskort

Tirsdag 1. november feiret pave Frans messe på Swedbank stadion i Malmö. Det var allehelgensdag, og evangelieteksten var saligprisningene fra Bergprekenen. Her er pavens preken.

Sammen med hele Kirken feirer vi i dag allehelgensdag. Ikke bare minnes vi de som er blitt helligkåret i historiens løp, men også de mange av våre søsken som levde sitt kristne liv enkelt og tilbaketrukket, i full tro og kjærlighet. Mange av våre slektninger, venner og bekjente er sikkert blant dem.

Det er altså hellighetens fest vi feirer. En hellighet som kanskje ikke viser seg i store gjerninger eller ekstraordinære resultater, men som trofast etterlever dåpens krav, dag for dag. En hellighet som består av kjærlighet til Gud og til søsknene. En trofast kjærlighet som fører til at man glemmer seg selv og gir seg fullstendig til de andre, som livet til alle disse mødrene og fedrene som oppofrer seg for sine familier og klarer å avstå fra mange av sine personlige planer og programmer, selv om dette ikke alltid er lett.

Men om det er noe som kjennetegner helgenene, er det at de virkelig er lykksalige. De har funnet hemmeligheten bak den ekte lykken som fins i sjelens dyp og har Guds kjærlighet som kilde. Derfor priser vi helgenene salige (jf. Luk 1,48). Saligprisningene er deres vei, mål og hjemland. Saligprisningene er den livsvei som Herren viser oss slik at vi kan følge i hans fotspor. I dagens evangelium hørte vi hvordan Jesus forkynte saligprisningene til en stor folkemengde på et fjell ved Galileasjøen.

Saligprisningene er Kristi egen profil og derfor profilen til hver enkelt kristen. Jeg vil fremheve én av dem: «Salige er de ydmyke.» Jesus sier om seg selv: «... lær av meg, for jeg er mild og ydmyk av hjertet» (Matt 11,29). Dette er hans åndelige portrett og viser oss hvor rik hans kjærlighet er. Mildheten og ydmykheten er en væremåte og en levemåte som bringer oss nærmere Jesus og lar oss være forenet, og som får oss til å legge til side alt det som skiller oss og som gjør at vi står mot hverandre; den får oss til å lete etter stadig nye måter å gå framover på enhetens vei, slik mange sønner og døtre fra dette landet gjorde, blant andre Maria Elisabeth Hesselblad, som nylig ble helligkåret, og den hellige Birgitta av Vadstena, en av Europas skytshelgener. De ba og arbeidet for å knytte enhets- og fellesskapsbånd mellom de kristne. Et veldig tydelig tegn på det er at det er her, i deres land, som jo er kjennetegnet ved samlivet mellom svært ulike folkeslag, at vi sammen minnes at det er fem hundre år siden reformasjonen. Det er takket være deres milde hjerte at helgenene klarer å få i stand forandringer. Det er mildheten og ydmykheten som får oss til å forstå Guds storhet og til å tilbe ham oppriktig; dessuten er det grunninnstillingen til de som ikke har noe å tape fordi deres eneste rikdom er Gud.

Saligprisningene er på en måte den kristnes identitetskort; de identifiserer den kristne som Kristi etterfølger. Vi er kalt til å være salige, til å være Kristi etterfølgere som møter vår tids smerte og frykt med Jesu ånd og kjærlighet. Vi kan peke ut nye situasjoner som vi bør leve i med stadig fornyet og aktuell ånd: Salige er de som i tro holder ut det vonde som andre påfører dem og tilgir dem av hele sitt hjerte; salige er de som ser i øynene alle som er blitt utstøtt og marginalisert og viser dem nærhet; salige er de som gjenkjenner Gud i hvert menneske og kjemper

for at andre også skal oppdage det samme; salige er de som beskytter og tar hånd om vårt felles hjem; salige er de som avstår fra egen velferd til de andres beste; salige er de som ber og arbeider for de kristnes fulle enhet ... Alle de bærer Guds barmhjertighet og ømhet i seg, og sikkert vil de få sin velfortjente lønn av Gud.

Kjære brødre og søstre, kallet til hellighet er for alle, og det må mottas fra Herren i troens ånd. Helgenene oppmuntrer oss med sitt liv og med sin forbønn til Gud, og vi behøver hverandre for å bli hellige. La oss sammen be om nåde til å ta imot kallet med glede og å samarbeide for å fullbyrde det. For å bli velsignet i alle våre anstrengelser og nå helligheten i enhet, betror vi våre bønneintensjoner og den dialogen som søker det fulle fellesskap mellom alle kristne, til vår himmelske mor Maria, alle helgeners dronning.

• *Oversettelse: Vatikanradioens skandinaviske avdeling
Gjengitt med tillatelse*

St. Olav – katolsk kirkeblad hvori opptatt «Klippen» (Midt-Norge, 1950–78), «Stella Maris» (Nord-Norge, 1950–68) og «Broen» (Landsdekkende, 1979–2009).

Medlemsblad for Den katolske kirke i Norge

Utgis av:
Norsk Katolsk Bispe-
råd Nr. 5–2016, årgang 128
ISSN 0802-6726
Oslo katolske bispe-
domme tlf.: 23 21 95 00
Trondheim Stift
tlf.: 73 52 77 05
Tromsø Stift tlf.: 77 68 56 04

Adresse:
Akersveien 5, 0177 Oslo
Faks: 23 21 95 01
kirkeblad@katolsk.no
www.katolsk.no/
kirkebladet

Vikarierende redaktør:
Lisa Wade (LLW)

Nord-Norge-kontakt:
Stiftskontoret
tlf.: 77 68 42 77

Midt-Norge-kontakt:
Stiftskontoret
tlf.: 73 52 77 05
faks: 73 52 87 90

Signerte artikler står for forfatterens regning.

Dersom intet annet er angitt, er bildene hentet fra katolsk.no.

**Redaksjonsslutt: 4.11.16
Deadline for neste nr.: 25.1.17**

Forsidebilde: Pave Frans omfavner Munib Younan fra Det lutherske verdensforbund, Lund domkirke, 31. oktober 2016.
Foto: © Hussein El-Alawi

Trykk: Frode Fjellberg AS
Opplag: 52 100

Gaver til bladet fra utlandet:
Sparebanken Sør
Postboks 200
4662 Kristiansand
BIC/SWIFT:
SPSONO22XXX IBAN:
NO43 3000 2275 321

Historisk pavebesøk

Bakgrunnen for Den hellige fars historiske sverigebesøk er at man i 2017 markerer 500-årsminnet for reformasjonen. Det viktige økumeniske møtet i Lund springer ut av en flere tiår lang dialogprosess mellom lutheranere og katolikker, som ikke minst har resultert i dokumentet *Fra konflikt til fellesskap*. Der uttrykker lutheranere og katolikker sorg og anger over den smerte man har tilført hverandre, men også takknemlighet over de teologiske innsikter som begge parter har bidratt med. Samtidig betones det felles ansvar for å forkynde den kristne tro, ikke minst gjennom arbeidet

for rettferdighet og fred. Til møtet kom foruten pave Frans blant andre kardinal Kurt Koch, Vatikanets ansvarlige for økumenikk, Martin Junge, generalsekretær for Det lutherske verdensforbund, og biskop Munib Younan, ordfører i Det lutherske verdensforbund. At nettopp Lund ble valgt, har flere årsaker: Det var her Det lutherske verdensforbund ble grunnlagt i 1947, og forbundet feirer altså 70-årsjubileum i 2017. Lund ligger også i «det lutherske Skandinavia», som på mange vis er preget av reformasjonen. Datoen den 31. oktober er reformasjonsdagen: Ifølge tradisjonen

spikret Martin Luther opp sine 95 teser på porten til Slottskirken i Wittenberg denne dag år 1517. Møtet i Lund knytter dermed an til 500-årsminnet for reformasjonen, som kommer til å markeres stort i lutherske kirker verden over i hele 2017. Møtet markerer også at det i 2017 er 50 år siden den økumeniske dialogen mellom lutheranere og katolikker startet. St. Olav bringer her pave Frans' tale under denne historiske økumeniske gudstjenesten i Lund domkirke mandag 31. oktober.

– En enorm kilde til lidelse og misforståelse

Av pave Frans

«**Bli i meg, så blir jeg i dere**» (Joh 15,4), sier Jesus ved sitt siste måltid. Disse ordene lar oss nærme oss Kristi hjerte like før han på korset gir seg selv fullstendig. Vi kan høre hjertet hans slå av kjærlighet til oss og merker at han lengter etter at alle de som tror på ham, skal være ett. Han sier til oss at han er det sanne vintreet og at vi er greinene; og at om vi vil bære frukt, må vi være ett med ham slik han er ett med Faderen.

Vi er her i Lund for å be sammen, og vi ønsker å uttrykke vår felles lengsel etter å være ett med ham for å ha livet. Vi ber ham: «Herre, hjelp oss, i din nåde, å være nærmere forenet med deg for sammen å kunne vitne mer virkningsfullt om tro, håp og kjærlighet.» Dette er også en anledning til å takke Gud for innsatsen til de mange av våre søsken fra forskjellige kirkesamfunn som ikke har avfunnet seg med splittelsen, men stadig har opprettholdt håpet om at alle de som tror på den eneste Herren, skal bli forsonet.

Vi katolikker og lutheranere har begynt å vandre sammen på forsoningens vei. Vi har nå i forbindelse med den felles minnefeiringen av reformasjonen i 1517 en ny anledning til sammen å bli på den veien som har tatt form under

de siste femti årene i den økumeniske dialogen mellom Det lutherske verdensforbund og Den katolske kirke. Vi kan ikke avfinne oss med den uenigheten og den avstanden som kirkesplittelsen har skapt mellom oss. Nå har vi muligheten til å gjøre godt igjen et avgjørende øyeblikk i vår historie ved å overvinne motsetninger og misforståelser som ofte har forhindret oss i å forstå hverandre.

Jesus sier til oss at Far er vinbonden (jf. vers 1), som pleier og renser greinene for at de skal bære mer frukt (jf. vers 2). Far tar seg stadig av vårt forhold til Jesus for å se om vi virkelig er ett med ham (jf. vers 4). Han ser på oss, og hans kjærlige blick oppmuntrer oss til å rense fortiden og arbeide i nået for

å virkeliggjøre den fremtidige enheten som han lengter så sterkt etter.

Også vi må se kjærlig og ærlig på vår fortid, erkjenne feil og be om tilgivelse: Gud er den eneste dommeren. Like kjærlig og ærlig bør vi medgi at splittelsen mellom oss avvek fra den naturlige intuisjonen til gudsfolket, som ønsker å være ett. Historisk sett har splittelsen blitt opprettholdt snarere av verdens makthavere enn etter ønske av det troende folket, som alltid og overalt trenger å bli ledet trygt og ømt av sin Gode hyrde. Skjønt begge parter oppriktig ønsket å bekjenne og forsvare den sanne troen, er vi også klar over at vi har forskanset oss på grunn av redsel og fordommer mot den troen som de andre bekjenner med en annen

Den hellige far sammen med Munib Younan og Martin Junge fra Det lutherske verdensforbund.

Foto: Stockholm stift.

Kardinal Kurt Koch, biskop i den evangelisk-lutherske kirke i Det hellige land Munib Younan, pave Frans, prest i Svenska Kyrkan Mart, i Lund domkirke. Foto: Stockholm stift.

vektlegging og språkbruk. Pave Johannes Paul II sa: «Vi må ikke la oss styre av et ønske om å gjøre oss til dommere over historien, men bare av ønsket om å forstå bedre det som har hendt og bli bærere av sannheten» (budskap til kardinal Johannes Willebrands, president for Sekretariatet for fremme av de kristnes enhet, 31. oktober 1983). Gud er vingårdens herre, og med umåtelige kjærlighet nærer han den og beskytter den. La oss bli beveget av hans blikk – det eneste han ønsker, er at vi skal forbli forbundet, som levende greiner, til hans sønn Jesus. Med dette nye synet på fortiden gjør vi ikke noe krav på å endre det som har hendt – som jo er umulig – men «å fortelle historien på en annen måte» (Den

luthersk-romersk-katolske kommisjon for kirkens enhet, *Fra konflikt til fellesskap*, 17. juni 2013, 16).

Jesus minner oss om at «uten meg kan dere ingen ting gjøre» (vers 5). Det er han som holder oss oppe og oppmuntrer oss til å finne måter å gjøre enheten stadig mer synlig på. Uten tvil har kirkesplittelsen vært en enorm kilde til lidelse og misforståelse. Men den har fått oss til oppriktig å innse at vi ikke kan gjøre noe uten ham, og den har også gitt oss muligheten til å forstå visse aspekter ved vår tro bedre. Med takknemlighet erkjenner vi at reformasjonen har bidratt til å gi Den hellige skrift en mer sentral plass i Kirkens liv. Vi feirer nå femti år med dialog mellom Den katolske kirke og Det

lutherske verdensforbund; og ved at vi sammen har lyttet til Guds ord i Skriften, har denne dialogen gjort viktige framskritt. La oss be Herren la sitt Ord holde oss sammen, for hans Ord er kilde til næring og liv. Uten Ordets inspirasjon kan vi ingen ting gjøre.

Martin Luthers åndelige erfaring utfordrer oss og minner oss om at vi ikke kan gjøre noe uten Gud.

Pave, konge og dronning på vei til Lund domkirke. Foto: Stockholm stift.

«Hvordan kan jeg finne en nådig og barmhjertig Gud?» Dette er spørsmålet som stadig plaget Luther. Spørsmålet om det rette gudsforhold er jo det avgjørende spørsmålet i livet. Som vi vet, oppdaget Luther denne barmhjertige Gud i det glade budskapet om Jesus Kristus, som ble menneske, døde og oppstod fra de døde. Begrepet «ved Guds nåde alene» minner oss om at initiativet alltid er Guds og at det alltid kommer før ethvert menneskelig gjensvar, samtidig som han ønsker å vekke vårt gjensvar. Rettferdiggjørelseslæren uttrykker derfor det som er essensen i vår eksistens overfor Gud.

Som mellommann går Jesus i forbønn for oss hos Far, og han ber om at disiplene må være ett «for at verden skal tro» (Joh 17,21). Det er dette som styrker oss og driver oss til sammen med Jesus inntrengende å be: «Gi oss enheten i gave for at verden skal tro på kraften i din barmhjertighet.» Dette er det vitnesbyrdet som verden forventer fra oss. I den grad som tilgivelse, fornyelse og forsoning oss imellom inngår i dagliglivet, vitner vi kristne troverdig om barmhjertigheten. Sammen kan vi med glede og på en konkret måte forkynde og vise Guds barmhjertighet idet vi forsvarer og fremmer verdigheten til hvert enkelt menneske. Uten denne tjenesten for verden og i verden er den kristne troen ufullstendig.

Vi, katolikker og lutheranere, ber sammen i denne domkirken, og det er klart for oss at vi ikke kan gjøre noe uten Gud. Vi ber ham om hjelp til å være levende lemmer forbundet med ham, alltid nådetrengende, for sammen å kunne bringe hans Ord til verden, som trenger sårt hans ømhet og barmhjertighet.

♦ Oversettelse: Vatikanradioens skandinaviske avdeling
Gjengitt med tillatelse

Lund-innbyggere trosser været og følger den historiske, økumeniske gudstjenesten domkirken på storskjerm fra Stortorget i Lund. Foto: Stockholm stift.

Folkefest i Skåne

Av Vidar Olaussen

Det er ganske unorsk å benytte begrepet «folkefest» når en kirkelig leder utgjør hovedinnslaget i festen. Når den sittende pave er hovedperson, er festbegrepet derimot berettiget – selv om festen finner sted i det saklige, nøkterne og langt på vei livssynsnøytrale Skandinavia.

Fra pavemessen i Malmö. Foto: Stockholm stift.

Det var virkelig en historisk tilstelning som fant sted i de to byene Lund og Malmö i månedsskiftet oktober–november. Mandag 31. oktober hadde en litt treg og ordinær start i universitetsbyen Lund, med gråvær, mindre enn 10 varmegrader og en bris som gjorde det utrivelig ute. I tillegg var byens befolkning misfornøyd fordi trafikken var lagt om i forbindelse med pavebesøket. Skulle det finne sted noe historisk, var det da merkelig at dette måtte finne sted i en by som Lund, mente mange.

Likevel var luften fylt av forventning, og folk begynte tidlig på formiddagen å samle seg langs de ferdigmonterte gjerdene. Den økumeniske gudstjenesten i domkirken, der paven skulle medvirke, startet ikke før klokken 14.30.

Gradvis ble fortauene fylt opp bak de solide gjerdene. Selv valgte jeg en plass midt imot hovedinngangen til Lunds domkirke, en plass så strategisk at jeg måtte gå med på å bli kroppsvistert ved inngangen til dette fortausområdet.

I fire timer ble jeg stående og vente sammen med den økende folkemengden. Tiden gikk fort; det var mye å se på. Reportere fra norsk og svensk TV dukket opp her og der med kamera og mikrofon. Philip Lothe fra NRK fulgte oppmerksomt med på fortauet, og kameralooper fra dansk TV og Reuters hastet søkende forbi.

Da en døy time gjensto, begynte kjente ansikter fra kirkene i Sverige og Norge å nærme seg kirkedøren. Som en av de siste ankom biskop Anders Arborelius, en av vertene for det historiske møtet, med et stort følge. Like etterpå dukket også statsminister Stefan Löfven opp med sine livvakter.

Applaus hørtes fra Kungshuset overfor kirken da paven kom til møtet med det svenske kongeparet. Et kvarter senere steg brusert igjen fra den begeistrede menneskemengden ved Kungshuset, og snart kunne vi som sto nede på gateplanet, se pave Frans komme ruslende side om side med kong Carl Gustaf og dronning Silvia. Jubelen og applausen fra fortauet foran kirken var en folkefest verdig.

Publikum kunne ane den historiske betydningen av denne dagen da folke-massen bak gjerdene så pave, konge og dronning gå inn i den protestantiske domkirken, der de mange katolske og lutherske biskopene allerede hadde tatt plass. Datoen var 31. oktober 2016 – kanskje allerede en historisk dato.

Ikke før var paven gått inn i kirken, så var det tid for å ta seg fram til Malmö. Der skulle neste programpost finne sted, et stort kulturarrangement under tittelen *Joint Commemoration – Together in Hope* i Malmö Arena, en sal som kan minne om Oslo Spektrum.

Første del av arrangementet var visning av gudstjenesten i Lund på

storskjerm. Deretter fulgte det ene innslaget mer spektakulært enn det andre, erfarent ledet av programlederen Kattis Ahlström fra SVT. Det stemningsmessige høydepunktet inntraff da pave Frans og hans kollega, lederen i Det lutherske verdensforbund, biskop Munib Younan, kom kjørende inn i salen til kolossal jubel fra de 10 000 menneskene som fylte salen.

Folk sto oppreist og ropte rytmisk «Papa Francesco» med utfyllende klappsalver. Arrangementet gikk så inn i en mer seriøs avdeling. Gjennom fire sosiale aktivister fra India, Colombia, Burundi og Sør-Sudan fikk den store forsamlingen høre beretninger om vellykket utviklingsarbeid takket være solidarisk og neste-kjærlig bistand.

Dette dannet inngangen til pavens og biskop Munib Younans undertegning av en felles intensjonsavtale om

Lutheranere og katolikker side ved side på Malmö Arena. Foto: Stockholm stift.

samarbeid mellom Caritas og Det lutherske verdensforbunds World Service.

Folk i salen sto og satt, klappet og jublet, og mange med bakgrunn fra Sør-Amerika kom med begeistrede tilrop til den argentinske paven. Dette var fortsettelsen på folkefesten, og det hele var så profesjonelt organisert med perfektjonisme i både lyd, lys og bilder at det var til glede for alle sanser.

Neste dag, tirsdag 1. november, var det tid for katolsk messe med pave Frans på Swedbank stadion i Malmö. Ny venting i kø fulgte. Tribuneene var likevel ikke helt fulle; det var anslagsvis 10-15 % ledige seter, men folkemengden virket stor og massiv.

I sin sedvanlige folkelige stil kom paven kjørende inn på stadion, denne gangen med biskop Anders Arborelius i bilen. Publikum ropte, klappet i hendene og vinket med hvite papirflagg. Feststemningen var fremdeles nærværende, og paven la ingen demper på den. Tvert imot, han tok imot småbarn i bilen og velsignet dem med et kyss på kinnet, og da han kom fram til rekken av bevegelseshemmede, steg han ut av bilen og hilste på hver enkelt. Folk på tribuneene uttrykte sin taknemlighet med jubelrop og applaus.

Messen ble gjennomført med liturgi på latin, men også svensk, engelsk, spansk og arabisk ble benyttet. Å gjennomføre kommunion for en så tallrik forsamling kunne virke vanskelig, men også dette ble tatt hånd om: Et stort antall prester fra mange forskjellige land reiste seg fra sine plasser til høyre for podiet og fordelte seg utover tribuneene med hostier i små skåler. Med litt tålmodighet og velvilje ble kommunionen mottatt av alle som ønsket det.

Ved avslutningen av messen vanket takketalere, og paven selv rettet en varm takk til arrangørene og hele apparatet som var i sving. Messen hadde, etter nordisk målestokk, enorme dimensjoner med tusentalls frivillige i tillegg til alle som var på jobb innen politi, sikkerhetstjenester, servering, teknikk og praktisk tilrettelegging.

Den kirkehistoriske betydningen av pavens to dager i Skåne vil merkes mest på lang sikt. Under selve gjennomføringen derimot, var det hele en særdeles vellykket folkefest nettopp fordi arrangørene hadde våget å tenke ambisiøst og å satse stort.

En gruppe fra Norges Unge Katolikker deltok i feiringen sammen med sin søsterorganisasjon SUK i Sverige. Foto: NUK.

Den hellige far og biskop Anders Arborelius hilser de troende etter messen. Foto: Stockholm stift.

19 000 troende deltok i pavemessen, rundt 600 fra Norge. Foto: Paul Maric.

Adventsaksjonen 2016

Av Mathias Ledum (NUK)
og Quyen-Di Phan (Caritas Norge)

69 ungdommer fra 15 menigheter tilbrakte helgen 28.–30. oktober på Mariaholm for å forberede seg til årets Adventsaksjon. Adventsaksjonen er et samarbeid mellom Caritas og Norges Unge Katolikker.

Under helgen delte ansatte fra Caritas Norge og ledere i NUK sine kunnskaper gjennom foredrag om årets tema, *retten til deltakelse*, og Kirkens sosiallæres syn på nettopp dette temaet. Å bringe adventsaksjonen ut til mennesker rundt oss er noe av det mest konkrete vi kan gjøre i vårt aksjonsarbeid. I løpet av helgen lærte deltagerne om hvordan man skal formidle informasjon om prosjektet til folk i menigheten og i resten av lokalsamfunnet, og la konkrete planer for aktiviteter som skal arrangeres i forbindelse med aksjonen i desember. Meningen er at kreative workshops og foredrag skal inspirere deltagerne til å samle inn penger lokalt.

Prosjektet. Caritas Norge har siden 2014 støttet fem undervisningssentre i Saigon, sør i Vietnam. Sentrene gir barn og ungdom som har falt utenfor det offentlige utdanningssystemet, muligheten til å gå på skole. Elevene på sentrene er fra seks til tretten år. Siden 2014 har Caritas Norge støttet utdanningen til over 1000 barn i året.

Barn av migranter og barn med funksjonshemninger er mest sårbare. Majoriteten av elevene ved undervisningssentrene er barn av arbeidsmigranter som har flyttet fra landsbyen inn til storbyen. Foreldrene flytter for å finne arbeid, og barna må flytte etter. Denne livssituasjonen påvirker deres skolegang på flere måter: Flyttingen i seg selv gjør at de mister mye skolegang, riktige papirer blir ikke ettersendt på grunn av treghet i systemet og manglende kunnskap, foreldrene er fattige, og det mangler formelle dokumenter som fødselsattest. Riktige papirer er viktig for å få tilgang til offentlige tjenester som utdanning og helse.

Barn med funksjonshemninger holdes ofte hjemme fra skolen og skjult fra storsamfunnet fordi foreldrene skjemmes, men også fordi de ikke kjenner sine og barnas rett til utdanning og bistand fra det offentlige. Caritas jobber med å endre disse holdningene, både blant foreldre og i samfunnet. At barn holdes hjemme, gjør det også vanskelig for myndighetene å vite hvor mange de ikke når ut til.

Ikke parallelle strukturer. For Caritas er det viktig at det ikke etableres parallelle strukturer, målet er at elevene skal fortsette utdannelsen sin i den offentlige skolen. På slutten av hvert skoleår

Rekordmange på NUKs Adventsaksjonshelg.
Foto: nuk.no

avlegger alle elever en test for å finne ut om de oppnår kravene til å komme inn i den offentlige skolen. Over 95 prosent av elevene består denne testen. De som mangler offentlige papirer, får hjelp fra Caritas til å skaffe dem på lovlig vis.

For en mer langsiktig og bærekraftig utvikling jobber Caritas også opp mot myndighetene for å endre holdninger og lovverk til i større grad å inkludere marginaliserte grupper. Utdanning er et ansvar som ligger hos myndighetene. Det er myndighetenes oppgave å implementere lover og regler som gjør at grunnleggende utdanning er tilgjengelig for alle.

Fokus på lærerne. 30 lærere mottar direkte støtte i form av bidrag til lærerlønninger og kapasitetsbygging. For mange lærere er det en utfordring å få endene til å møtes økonomisk med en lav lærerlønn. Ved å støtte lærerne gjør vi det mulig for dem å fokusere på jobben, ha motivasjon til å bygge kompetanse gjennom de kursene og seminarer som Caritas tilbyr, samtidig som det også skaper mer kontinuitet og trygghet for elevene.

Gjennom prosjektet i Vietnam imøtekommer Caritas et stort behov blant en gruppe mennesker som per i dag ikke får hjelp fra myndighetene.

Støtt derfor adventsaksjonen både nasjonalt og lokalt. Spør ungdommer i menigheten om deres aktiviteter og hvordan dere kan støtte dem både med planlegging, oppfølging, motivasjon og hvis mulig med penger. Adventstiden er en tid for å vise medfølelse og omsorg for andre, og nettopp gjennom å støtte adventsaksjonen blir denne nestekjærligheten omsatt i praksis.

Fra konflikt til fellesskap

I 2017 markeres en hendelse som fikk store konsekvenser for den kristne tro i Europa og verden forøvrig. I 1517 innledet Martin Luther en prosess som kalles reformasjon, og som for våre evangeliske medkristne ble viktig for deres kirkelige tradisjon og identitet. Men siden reformasjonen ikke er tenkelig uten den katolske bakgrunnen, er det rimelig at også vi som katolske kristne reflekterer over denne hendelse. Dette ble tydelig allerede i utgivelsen av boken «Fra konflikt til fellesskap», et resultat av den luthersk-romersk-katolske kommisjon for kirkens enhet. Denne publikasjonen anbefaler et felles minne, en felles ettertanke fremfor triumfalisme.

På tross av alle logiske grunner har reformasjonen forårsaket en splittelse av kristenheten som den har lidt under, og fremdeles lider under den dag i dag. I de nordiske land har denne splittelsen ført til at Den katolske kirke først etter mange århundre fikk etablere seg på nytt. Derfor kan et 500-årsminne for reformasjonen ikke bli en feiring i ordets egentlige betydning, men et minne i angerens ånd. Forsoningsprosessen mellom Den katolske kirke og reformasjonens kirker begynte for flere tiår siden. Men vi må ikke bli trette av å arbeide for den fulle enhet i Kristus også i fremtiden.

I begynnelsen på femtenhundretallet trengte Den katolske kirke en reform. Det var ikke bare Martin Luther, men også flere andre som ble klar over det på den tid. Men istedenfor å drøfte de påkrevde læremessige spørsmål, har kristne fra forskjellige konfesjoner tilføyet hverandre lidelser. Ved avslutning av årets bønneuke for kristen enhet ba pave Frans om barmhjertighet og tilgivelse for katolikkens oppførsel som ikke er i overensstemmelse med evangeliet. I Sverige har noen evangeliske prester svart på det og bedt oss katolikker om tilgivelse.

Det mest presserende spørsmål er nå hvordan vi i fellesskap kan gå videre for å vokse sammen i tro, håp og kjærlighet. Vi, katolske biskoper i Norden, ønsker å gå denne veien sammen med våre lutherske brødre og søstre og gjøre alt for å fremme enheten.

Ecclesia semper reformanda¹

Kirken må alltid la seg omvende og fornye av Kristus. Vi er nok et hellig folk, men et folk av syndere på vei til evigheten. Omvendelse, anger og modning i troen er viktige stasjoner på denne veien. Ved Det annet vatikan-konsil har Den katolske kirke åpnet seg for mye som er viktig for evangeliske

kristne, for eksempel Den hellige skrifts rolle og betydningen av de døptes almenne prestedømme. Dermed er mange forskjeller egentlig forsvunnet.

Det som fortsatt skiller oss, har å gjøre med Kirkens sakramentalitet og med forståelsen av sakramentene og embetet. Som katolikker tror vi at Kirken er grunnsakramentet hvori det menneskevordne Ord blir nærværende ved sakramentene for å forene seg med oss i kjærlighet og å forvandle oss i seg selv.

Samtidig ser vi at også mange trofaste evangeliske kristne åpner seg for disse aspekter. Et ubesvart spørsmål, som av begge sider erfares som smertefullt, er lengselen etter den felles eukaristifeiringen. Denne lengsel er berettiget, men enheten ved Herrens bord må samtidig inkludere full enhet i troen.

Også Peters embete er for mange evangeliske kristne vanskelig å forstå. Ved pave Frans' personlighet er det imidlertid blitt lettere forståelig. Allerede den hellige pave Johannes Paul II oppfordret alle ikke-katolske kristne til å reflektere over andre muligheter til å utøve Petersembetet (*Ut Unum Sint*, 95).

Også Marias og helgenenes rolle har vært et stridspunkt gjennom historien. Marias betydning som Gudsmor og som forbilde for troen blir dog i dag anerkjent av mange ikke-katolske kristne.

Men på tross av den gjensidige tilnærming i trosspørsmål ser det ut som om større motsetninger i etiske og moralske spørsmål utbrer seg i nyere tid. Selv om dette gjør dialogen vanskeligere, må den aldri gis opp.

Den kristne tros definisjon

Til alle tider har kristne formulert læresetninger for klart å definere troen, for å avgrense den mot falske oppfatninger eller for å formidle den på en tydeligere måte. Slike formuleringer har ofte utviklet seg til stridsspørsmål som har resultert i skarpe motsetninger mellom

¹ Kirken må alltid fornyes

kristne. Slik var også reformatorenes prinsipper sterkt skillende gjennom lang tid. Uansett er det også for katolikker fruktbart å befatte seg konstruktivt med disse.

Sola fide. Til rettferdiggjørelse er troen absolutt nødvendig. Troens sentrale mysterier – for eksempel Trefoldigheten, Jesu Kristi mysterium, frelse og rettferdiggjørelse – deler vi med våre evangeliske brødre og søstre. Vi gleder oss over denne trosenhet som er grunnlagt i den ene dåp og som kommer til uttrykk i «Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren».² Derfor er det også vår oppgave å avgi et felles vitnesbyrd om disse trossannheter i vårt sekulariserte samfunn. I Norden – hvor nok de fleste er døpt, men hvor bare få praktiserer sin tro – er det viktig å forkynne det glade budskap i fellesskap og med én stemme.

Sola Scriptura. Bare ved Den hellig skrift kan vi motta den fulle frelsesåpenbaringen som tilbys oss i Kristus. Denne åpenbaringen blir mottatt i

For mange evangeliske kristne er det fortsatt vanskelig å si ja til denne sannhet. Men vi konstaterer også at mange av dem åpner seg for tilsvarende spørsmål om vekst i bønn og hellighet.

Simul iustus et peccator. Vi er alle samtidig rettferdige og syndere. Som katolikker tror vi at vi virkelig er syndere, men ved Guds nåde kan vi i forsoningens sakrament motta tilgivelse for vår skyld. Som dømte kristne er vi kalt til hellighet. Kirken er en skole i hellighet. Helgenene, som vi kan be om forbønn fra, er lysende eksempler på og bevis for denne hellighet. Et av disse eksemplene er en kvinne fra våre land, den hellige Elisabeth Hess-elblad, som nylig ble kanonisert. Hun er for oss alle en ansporing til mer bevisst å gå veien til hellighet.

Vi konstaterer at mange evangeliske kristne åpner seg for hellige som for eksempel den hellige Frans av Assisi og den hellige Mor Teresa av Calcutta. I vår sekulariserte verden trenger vi slike trosvitner, levende og troverdige vitner om vår tro.

3. å forplikte seg til å arbeide for den synlige enheten,
4. i fellesskap å oppdage på nytt kraften i Jesu Kristi evangelium,
5. å vitne i fellesskap om Guds nåde i forkynnelsen og i tjeneste for verden.

Selv om disse fem imperativene taler om store og ikke alltid lette anliggender, er budskapet entydig, men bare når vi overlater oss fullstendig til Kristus og sammen oppdager evangeliets kraft igjen (sml. det fjerde imperativ). Vi gleder oss og takker Gud for at Den hellige far, pave Frans, kommer til Lund i forbindelse med reformasjonsmarkeringen for å styrke oss i troen.

Vi inviterer derfor alle katolikker til å ledsage forberedelsene til pavebesøket med sin bønn, og så tallrikt som mulig delta på det økumeniske møte i Malmö-arenaen og i messen på Swedbank Stadion. På denne måte viser vi vår glede ved å være forenet med pave Frans, i tillegg til respekt for våre evangeliske medkristnes identitet som er vokst frem av reformasjonen. På tross av forskjellene som fortsatt består, er vi overbevist om at det er mulig å finne veier til felles enhet.

Festen for den hellige Teresa av Avila, 15. oktober 2016

+Czeslaw Kozon

Biskop av København

+Anders Arborelius OCD

Biskop av Stockholm

+Bernt Eidsvig Can.Reg.

Biskop av Oslo og apostolisk administrator av Trondheim

+David Tencer OFMCap

Biskop av Reykjavik

+Teemu Sippo SCJ

Biskop av Helsinki

+Berislav Grgić

Biskopsprelat av Tromsø

+Gerhard Schwenzer SS.CC.

Biskop em. av Oslo

Det mest presserende spørsmål er nå hvordan vi i fellesskap kan gå videre for å vokse sammen i tro, håp og kjærlighet.

Kirken og gitt videre. Ved Kirkens læreembete ble den levende tradisjon nedtegnet i Den hellige skrift og videreført. For oss katolikker hører Kirke, læreembete, tradisjon og skrift sammen. I Kirken og sammen med Kirken blir Skriften åpnet for oss. Slik blir troen stadig mer levende. I den senere tid har vi sett en økning av tallet på evangeliske kristne som er enige med oss og som tror at skrift og Kirkens tradisjon er tett forbundet med hverandre.

Sola gratia. «Alt er nåde»,³ sa den hellige kirkelærer Thérèse av Lisieux, hun som kan anses som det katolske svar på Martin Luther. Uten Guds nåde kan vi aldri nå frem til det evige liv. Bare ved hans nåde kan vi bli rettferdiggjort og hellig. Guds nåde kan virkelig omskape oss, men vi må også svare på nåden og samarbeide med den. I Guds mor Maria, full av nåde og ubesmittet, ser vi hvor mye Gud kan utrette i et menneske.

Martyrium. Vi vet at mange kristne også i vår tid blir forfulgt på grunn av sin tro, og at det finnes mange blodvitner. Martyriet bringer kristne fra forskjellige kirker sammen. Vi tenker på alle kristne som – blant annet i Midtøsten – blir forfulgt, men likevel er tro mot Kristus og hans kirke. Ved deres eksempel blir også vi styrket i troen. Mange kristne fra disse land er kommet til oss i Norden. Derfor er det viktig at vi, alle kristne i våre land, bevarer, verner og fordyper det vi har felles i troen. Slik kan også vi stadig mer gi et felles vitnesbyrd om den oppstandne Herre.

Fremtidsperspektiver

Felleserklæringen «Fra konflikt til fellesskap» ender med fem imperativer som legges oss katolikker og lutheranere på hjerte for å gå videre på den felles vei til enhet. Disse er:

1. å ta utgangspunkt i enhet, ikke i det som skiller, og styrke det vi har felles,
2. å la seg gjensidig forandre ved den andres trosvitnesbyrd,

² «Felleserklæringen om rettferdiggjørelseslæren» mellom Det lutherske verdensforbund og Den katolske kirke, datert 31. oktober 1999.

³ Den hellige Thérèse av Lisieux på sitt dødsleie.

Mer på katolsk.no

På katolsk.no finnes hyrdebrevet på polsk, engelsk, kroatisk, vietnamesisk, spansk, arabisk og tysk

lansert!

Maria Junttila Sammut, avdelingsleder for Pastoralavdelingen, hadde den store glede å presentere den nye kateketiske, nett-baserte plattformen BliLys til en fullsatt Mariagård. Foto: Maria Fongen

Lørdag 29. oktober 2016 ble nettstedet www.blilys.no lansert og åpnet for publikum. Det skjedde på høstens seminar for kateketer, som arrangeres årlig av Pastoralavdelingen. BliLys er en ny digital plattform i OKB hvor hensikten er å gjøre tilgjengelig ressurser for trosleveringen i familien, menighetskatekesen og i de katolske skolene.

Utgangspunktet for BliLys var tilbakemeldinger til Pastoralavdelingen om at kateketene ønsker hjelp til den konkrete planleggingen av katekseundervisningen. Menighetene i OKB er velsignet med mange frivillige som år etter år stiller opp for å undervise barn i både førskole- og skolealder. Det er imidlertid kun i de aller største menighetene at det er midler til å ansette noen i en hel- eller deltidsstilling til å koordinere katekseundervisningen. Dette betyr at vi som kirke heller ikke kan stille krav om utdanning eller erfaring til alle de frivillige. De som underviser barna i katekse, er derfor svært avhengige av å få gode hjelpemidler til å gjennomføre undervisningen en måte som er hensiktsmessig og i tråd med Kirkens krav til katekse.

«Katekse er ingenting annet enn overleveringen av evangeliet slik det kristne fellesskap har mottatt det, forstår det, feirer det, lever det og kommuniserer det på ulike måter» (*Generaldirektoriet for katekesen*, nr. 105). Det er biskopen i bispedømmet som er ansvarlig for denne forkynnelsen, og den er en av hans fremste oppgaver. Men siden biskopen ikke kan være tilstede i alle menigheter, alle messer og alle klasserom hvor troen forkynnes og overleveres, må han ha hjelpere: prester, diakoner og legfolk med ulike oppgaver, både sentralt i bispedømmet og lokalt i menighetene.

Blant oppgavene Kirken gir biskopen når det gjelder katekse, er å sikre personale, utstyr, undervisningsressurser, økonomiske ressurser, opplæring av kateketer og et helhetlig program for katekesen i bispedømmet (*ibid.*, nr. 223). BliLys er ett svar på dette. Flere personer har over tid vært involvert i å utvikle både plattformen og innhold til den, og det er lagt inn betydelige ressurser i arbeidet, mest i form av ansattes arbeidstid, men også i form av kjøp av diverse tjenester.

Det er blant annet blitt laget helt nye kunstneriske fremstillinger av flere helgener og skrevet nye helgenbiografier beregnet på barn i alderen 8–12 år. De kunstneriske fremstillingene er illustrert av en italiensk illustratør spesielt for BliLys. På lanseringsdagen flankerte de storsalen i Mariagården i Oslo og utgjorde en fargerik og levende allehelgensutstilling.

Pastoralavdelingen har også produsert filmklipp av barn og unge på ulike klassetrinn som forteller om egne tanker rundt tro. Disse filmene er introduksjoner til hvert klassetrinn, og hensikten er å gi kateketene et møte med hvordan barn i den aktuelle alderen tenker og snakker om tro. Her møter vi flotte og modige barn og unge som vitner på en levende og autentisk måte om at den kristne tro også utgjør en viktig del av livene til barn og unge i dag. På lanseringsdagen ble noen av filmene vist; de vekket både latter og

undring, og flere av seminardeltagerne uttrykte at de var imponerte.

Ellers er det ulike typer ressurser å finne på BliLys: ferdig utskrevne undervisningsopplegg, forslag til spørsmål, bibeltekster og ulike måter å formidle tekster på, forslag til kunst og håndverk, kryssord, prosjektoppgaver, quizzer, digitale presentasjoner og annet.

Det er spesielt verdifulle å nevne musikken fra albumet *Adoremus*. Det er et album Pastoralavdelingen fikk produsert sammen med Domino studio i Drammen høsten 2014. Musikken fra albumet ligger som enkelte lydfiler ulike steder i BliLys, og det er også lagt ut singback-versjoner som man kan bruke til å styrke de musikalske innslagene i katekesundervisningen rundt om i menighetene og hjemmene.

På lanseringsdagen var det lagt opp til at deltagerne skulle få erfare konseptet BliLys: det audiovisuelle og de ulike ressursene. En av nøklene i BliLys er markeringen av det liturgiske

ved katolske skoler. Her vil det legges ut beskjeder om når nye ressurser og opplegg er lastet opp på nettsiden, og man vil også kunne kommentere og diskutere både opplegg og annet av interesse.

Pastoralavdelingen reiser gjerne ut til menighetene for å holde kurs for kateketer og andre om bruken av BliLys. Invitasjonene begynner allerede å strømme inn, så ikke nøl med å kontakte oss.

Pastoralavdelingen ønsker å takke alle som gjorde lanseringen av BliLys mulig. Særlig ønsker vi å takke Bonifatiuswerk for pengestøtte til ulike deler av prosjektet. Takk også til alle kateketene som gjennom mange år har mast om å få en ressursbank! Uten dere ville ikke ideen engang ha blitt unnfanget. Og takk til alle som har vært inne i prosjektet på ulike måter, til alle som gjorde lanseringsdagen så flott og til alle som har støttet Pastoralavdelingen på denne veien.

Mgr. Torbjørn Olsen, biskoppelig vikar for pastoralt arbeid, sammen med Maria Junttila Sammut, avdelingsleder for OKBs Pastoralavdeling og prosjektleder for BliLys. Foto: Maria Fongen

En gruppe med kateketer fra Haugesund, sammen med Maria Junttila Sammut. Foto: Maria Fongen

Pastoralavdelingen reiser gjerne ut til menighetene for å holde kurs for kateketer og andre om bruken av BliLys. Invitasjonene begynner allerede å strømme inn, så ikke nøl med å kontakte oss.

året. Siden lanseringsseminaret var helgen før feiringen av Allehelgensdag og Allesjeldersdag, var dette også tema for dagen. Som nevnt over, var det en utstilling av helgenplakater fra BliLys. Ved helgenene var det blant annet satt frem mat som kunne knyttes til vedkommende helgen, og under ettermiddagskaffen hadde vi «Coffee with the Saints», med tid til å tygge på hva vi kunne lære av helgenene – både forstått ordrett og overført.

Det er nå plattformen BliLys som er lansert. Noen steder ligger det flere ressurser, andre steder er det ennå ikke lagt ut noe. Her er det muligheter til å fylle på i det uendelige. Det er også mulig for kateketer – og andre – til å sende inn opplegg og ressurser de har brukt og som de ønsker å dele med andre. Slik vil BliLys også kunne fungere som en plattform for å dele med hverandre det som fungerer bra. Man sender i så fall oppleggene først inn til Pastoralavdelingen slik at avdelingen har kontroll på og kan garantere for alt som ligger ute.

Det er opprettet en Facebook-gruppe som heter BliLys. Det er en lukket gruppe for prester, kateketer og lærere

Måtte BliLys bli til velsignelse for kateketer, foreldre og lærere – og mest av alt for alle barna og de unge som er de primære mottakere av Kirkens kateketiske oppdrag!

Begeistrede Carolus Borromeussøstre, kateketer i Moss. Foto: Maria Fongen

Rundt 60 kateketer fra våre menigheter deltok på seminaret, og tilbakemeldingene var udelt positive til den nye plattformen BliLys, utviklet av Pastoralavdelingen i OKB. Foto: Maria Fongen

Intervju:

Unike

kulturelle forskjeller blant katolikker i Norge

Av Hans Rossiné

- Unge katolikker bør satses på, de er ressurssterke og flerkulturelt svært kompetente, sier forsker Sidsel Mæland, her foran St. Sunniva skole. Foto: Kathrine Löver.

Hittil er de store kulturelle forskjellene blant katolikker i Norge udokumentert, likeså at unge katolikker med utenlandsfødte foreldre er svært språkmektige og har en unik flerkulturell kompetanse, sier Sidsel Mæland.

Hun er sosialantropolog og har skrevet doktoravhandlingen «Hva har vi til felles?» *En studie i kulturell kompleksitet og multikulturelle prosesser i Den katolske kirke i Norge*, hvor hun undersøker det store kulturelle mangfoldet som utfolder seg i ulike katolske miljøer i landet. Avhandlingen bringer nye data om Den katolske kirke i Norge, og den er den første publikasjonen der grunnplanet i katolske menigheter kommer til orde. Den baserer seg på to års omfattende feltarbeid i katolske menigheter, på 109 enkeltintervjuer og på hittil ukjent arkivmateriale fra Caritas Norge og Oslo katolske bispedømme.

Fra 180 land

Den katolske kirke i Norge består av mer enn 180 ulike nasjonaliteter, med katolikker fra Asia, USA, Afrika, Midtøsten, Australia og Europa.

- Alle verdens kulturelle områder er representert i kirken, og man tror at katolikker i Norge er en ensartet gruppe. Men forskningen min viser at det ikke bare er store kulturelle ulikheter, men også store verdimeslige forskjeller blant katolikker her til lands, sier Mæland. I avhandlingen stiller hun derfor også spørsmålet om hvordan det er mulig at ett og samme trossamfunn kan romme så stor grad av kulturell variasjon.

Kulturell ulikhet

- Jeg støtter påstanden om at Den katolske kirke er landets mest flerkulturelle arena. Det jeg undersøker i doktoravhandlingen, er hvordan de flerkulturelle prosessene nedfeller seg i ulike menigheter avhengig av medlemsstørrelse, forklarer Sidsel Mæland.

Hun dokumenterer at Den katolske kirken har en multikulturell organisering av sine tilbud til innvandrere. Det betyr at de største gruppene får sjelesorg av prester fra hjemlandet på sitt eget språk. I de største byene i landet innebærer dette segregering, at skilte nasjonale grupper har sine egne etniske miljøer. Hun spør om denne formen for organisering hemmer eller fremmer integrasjon.

Utfordringer

- Hvilke utfordringer ser du?

- Det kan være en utfordring at de største nasjonale gruppene i stor utstrekning er monokulturelle, det vil si enhetskulturelle og lukkede, og at hjemlandskulturen og de etniske identitetene videreføres her i Norge. Her spiller hjemlandsprestene, nasjonalsjelesørgerne, en stor rolle. De oppfatter det ofte som sitt særskilte mandat å bringe videre kultur og tradisjoner fra hjemlandet.

- Er dette likt for alle menigheter?

- Det er en forskjell på store og mindre menigheter. I de store bymenighetene finner vi disse segregerte gruppene som over lengre tid forsterker hjemlandskulturen, også gjennom ikke-religiøse kulturelle aktiviteter i menighetenes lokaler.

- I de mindre menighetene er dette i sjelden grad tilfelle. Her står menighetene ofte overfor store utfordringer, da de kulturelle og de verdimeslige orienteringene innad i menighetene kan være så forskjellige at det oppstår konflikter. Da blir kirken og menigheten en felles møteplass der man tvinges til samhandling. Disse mindre menighetene representerer derfor arenaer som er preget av svært dynamiske, flerkulturelle prosesser av en hittil ukjent karakter her i Norge. Her finner det sted helt unike flerkulturelle erfaringer.

Myndige legfolk

– *Hvor viktig er prestens rolle?*

– En del utenlandske prester har en utfordring når de kommer til et Norge, hvor likestilling på ulike plan har lange tradisjoner og hvor vi er individualister og oppfostret til å ta selvstendige valg. Dette kan føles fremmed for prester som kommer fra kulturer hvor presten har en opphøyet posisjon både sosialt og åndelig. Det er ofte grunnlag til konflikter ikke bare mellom prester og legfolk, men også mellom aktive legfolk som har ulike kulturelle bakgrunner. Jeg tror intro-kurset for utenlandsprester har en vei å gå her.

Inkluderer

– *Hemmer eller fremmer sjelesorg på nasjonalt språk integreringen?*

– Sjelesorg på eget språk, som vi spesielt finner i de største bymenighetene, gjør at nyankomne innvandrere inkluderes i sitt eget nasjonale, katolske fellesskap og er paradoksalt nok med på å fremme integrering, fordi de får et sted å høre til, der de ellers kunne ha falt sosialt helt utenfor.

– Det negative er at segregeringen derved opprettholdes. For andre generasjons innvandrere kan dette oppleves negativt fordi de får foreldrenes forventninger om å videreføre deres hjemlandskultur, mens de egentlig har utviklet transnasjonale identiteter og føler seg også norske. Mange unge faller blant annet av den grunn fra etterkonfirmasjonen.

Med røtter mange steder. Polske katolikker fra St. Svithun menighet, Stavanger, på valfart til Røldal i oktober i år. Foto: St. Svithun via Facebook.

På norsk

– *Hvordan kan man få bedre dynamikk mellom de segregerte gruppene?*

– Svaret på det blir litt utenfor doktoravhandlingen, men jeg tror et viktig tiltak er katekeseundervisning på norsk for alle aldersgrupper. Så vidt jeg vet, arbeides det nå fra sentralt hold i kirken for å gjennomføre dette.

Konkurransen

– *Ser man særtrekk eller noe hierarki mellom de ulike nasjonale gruppene?*

– Skulle jeg tillate meg å generalisere og spissformulere, ser vi at det er en viss konkurranse i hvem som mener de er best katolikker. Polakkene mener de er de beste katolikkene, går ofte på messe og skrifter ofte. De synes ikke nordmenn tar messeplikten alvorlig nok, er altfor sekulariserte og ergo ikke helt ordentlige katolikker. Vietnameserne på sin side mener de er de beste katolikkene fordi de går mye til messe og har en dyp respekt for katolske autoriteter og katolsk lære. Felles for disse to gruppene er at katolisismen er sterkt forbundet med deres nasjonale identiteter som polakker og vietnamesere. De øvrige nasjonale gruppene opererer ikke med slike former for rangering.

– Norske katolikker er ofte i mindretall i katolske miljøer dag. Samtidig som de er stolte av det flerkulturelle preget i kirken, er dette også kime til konflikter når ulike kulturelle verdier kolliderer med hverandre i forbindelse med samhandling på lokalt nivå i

menigheter. Men da er det altså ikke hva som oppfattes som det mest katolsk korrekte, som står på spill.

Frittalende

– *Var det vanskelig å samle inn data?*

– Jeg har samlet inn en betydelig mengde data som var et stort arbeid over flere år. Dette lot seg gjøre fordi prester og legfolk var svært åpne og tilgjengelige, der jeg fikk fritt leide til å delta i menighetenes mange aktiviteter under feltarbeidet. Ellers var folk var åpne, positivt innstilt og delte villig sine erfaringer, som til sammen ble til 109 individuelle intervjuer. Og ikke minst fikk jeg tilgang til nye arkivdata i OKB og hos Caritas.

Mæland forteller at det har vært stor interesse for avhandlingen, som med ekstra opptrykk ble revet bort under disputasen. Universitetet i Oslo har nå publisert den elektronisk, og for interesserte er den å finne på <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-53767>.

Fra biskop Bernt Eidsvigs kalender*

22/11	Temadag for prester
23/11	Konsultorkollegiet, OKB
25/11	Pastoralrådets arbeidsutvalg, OKB
30/11	Finansrådet, OKB
3/12	Diakonvielse i Klosterneuburg
11/12	Høymesse i St. Johannes menighet
14/12	Presterådet, OKB
24/12	Vigile
25/12	Julemesse
20/1	Årsfest med personalet, OKB
23/1	Møte med konsultorer og presteråd OKB. Messe og middag med prester i OKB og Midt-Norge
31/1	Visitat av kirker og kapeller i Akersvn.
1/2	Messe i St. Olav domkirke kl. 18.00, etterfulgt av innlegg på voksekatekese St. Olav
7+9/2	Temadag for prester
14/2	Møte med Finansrådet, OKB
18-19/2	Temadag for prester
28/2	Møte med Konsultorkollegiet, OKB

*Å jour per 2/12

Fra biskop Berislav Grgic' kalender*

23-30/11	Tyskland (ferie)
4/12	Hellig messe, Karmel
7/12	Møte i finansrådet
10/12	Hellig messe, Elisabethhjemmet
11/12	Hellig messe, Vår Frue domkirke
17/12	Hellig messe, Elisabethhjemmet
24/12	Midnattsmesse, Vår Frue domkirke
25/12	Høymesse, Vår Frue domkirke
26/12	Høymesse, Karmel
30/12	Høymesse, Karmel
1/1	Høymesse, Karmel
13-18/1	Hammerfest
21/1	Karmel, sølvjubileum sr. M. Johanna av Korset OCD
1/2	Møte i finansrådet

*Å jour per 28/10

Lars Eskeland og hans konversjon

Av Bernt Torvild Oftestad
Foto: Voss folkemuseum

Lars Eskeland (1867–1942) var en av mellomkrigstidens velkjente konvertitter. Da

han som moden mann ble opptatt i Kirken i 1925, hadde han i lang tid vært en ledende skikkelse i kulturlivet. Han hadde lenge vært aktiv i målrørsla.

Et faglig forfatterskap til fremme av nynorsken hadde han bak seg. I 1895 hadde han (sammen med Olaus Alvestad) grunnlagt Voss Folkehøgskule, som han var styrer for. Det gav ham en sentral stilling i miljøet rundt folkehøgskolene. Eskeland ble ofte nyttet som folketaler.

Og han hadde poetiske evner. Hans konversjon vakte oppsikt og sterke negative reaksjoner. Kunne han som katolikk fortsette som styrer ved Voss Folkehøgskule?

I 1927 vedtok Stortinget at skolen ikke ville få statsstøtte med Eskeland som styrer. Han fratradte og overlot ledelsen til sønnen Øystein.

Konversjon til Den katolske kirke er et kirkelig og konfesjonelt oppbrudd. Slik også for Eskeland. Men den var ikke uttrykk for noe dramatisk avvik fra det kulturelle syn han hadde stått for frem til 1925. Snarere ble det nyfundamentert og fordypet. Eskeland var blant dem som ville forene *norskdøm* og *kristendom*. Etter hvert innså han at det var i katolsk kristendom at norskdommen måtte forankres. Historisk var det innlysende, siden det gamle Norge hadde vært katolsk. Hos Eskeland ble denne historiske innsikt et sentralt trekk ved hans egen katolske tro. Konversjonshistorisk blir han interessant fordi han søker å forene det *nasjonale* med det *katolske*.

Nasjonalisme og kristendom

Patriotismen som besjelte grunnlovsfedrene i 1814, gikk over i romantisk nasjonalisme. Folkeånden fra sagatiden måtte føres videre i det moderne Norge. Folkediktning og folketoner måtte nedskrives. Norsk natur og norsk bondeliv ble løftet frem i kunst og diktning. Den nasjonale historien måtte skrives. Som ofte ellers i Europa, gikk nasjonalismen sammen med frihetskrav og moderne sekularistiske ideer. Forholdet til kirkelig kristendom kunne bli vanskelig. Grundtvigianismen, som var en av 1800-tallets sterkeste religiøse og kulturelle bevegelser, hadde derimot som mål å forene det kristelige både med frihetskrav og nasjonsidé. Prester og den raskt økende lærerstand ble inspirert av *NFS Grundtvigs* kulturelle og religiøse syn. Tidlig i livet ble også Eskeland inspirert av grundtvigianske tanker, men helt og fullt grundtvigianer ble han aldri.

Lars ble født på Stord 6. mars 1867 som den nest eldste i søskenflokk. Foreldrene var bønder. Tidlig likte Lars

å lese. Som ung fikk han plass på lærerseminaret på Stord og tok eksamen i 1886 som beste elev. Så virket han som lærer flere steder på Vestlandet. 1889–90 var han elev ved Askov høyskole, et senter for høyskolebevegelsen i Danmark. Ved universitetet i Kristiania og i Oxford og Cambridge skaffet han seg filologisk utdanning. Da han grunnla folkehøgskolen på Voss, var han 28 år gammel. Hans livssynsprofil og hans folkelige visjon kom frem i programmet for skolen. Den skulle gi kunnskap, men også «vekkje og nørå eit kristeleg og heimlegt liv» og slik styrke et «friskt og framttøkt folkeliv».

Det folkelige i kirken

Et folkeliv gjennomsyret av kristendom. Det var visjonen. Innen geistligheten ville man realisere den ved konservativ politikk og slik demme opp for liberalisme og sekularisme. Hos læreren Eskeland var orienteringen en annen. Kristendommen måtte være folkelig i enhver forstand. Det var et Ideal som partiet *Venstre* sto for. Eskelands far var radikal venstremann. Moren hadde en religiøs holdning som påvirket den unge Lars. Tidlig på 1890-tallet syntes han å ha blitt sterkere engasjert av kristentroen. Å stå for et kristent livssyn var ikke selvsagt blant dem som kjempet for folkelighet og landsmål.

Ut fra sin vestlandske bondebakgrunn og sin vekt på det folkelige var det naturlig at Eskeland hadde sans for Hans Nielsens Hauge, lekpredikanten fra Tune. Ved 1900-tallets begynnelse var Hauge blitt et nasjonalt ikon. Men pietismen, som ikke minst Huges arvtagere representerte og som dominerte store deler av norsk kirkeliv, fant ingen gjenklang hos Eskeland. Den ble for tung, trang og mørk. Han søkte i stedet til den grundtvigianske bevegelse. Den hadde gjennomgått flere faser siden begynnelsen på 1830-tallet. Eskeland ble inspirert av den grundtvigianismen som la særlig vekt på den folkelige

opplysning, spesielt av bondeungdommen. Grundtvigianeren *Ole Vig* (1824–1857), en av ideologene bak 1800-tallets brede demokratiske folkeskole, ble hans forbilde og inspirasjonskilde. Vig ville vekke den norske folkeånd, kraften som binder folket sammen slik at det holder fast ved sin selvstendighet og hegner om sitt eget. I dette lå motivering for fremme av landsmålet, noe bl.a. Eskeland fulgte opp.

Mot slutten av 1800-tallet ble deler av grundtvigianismen ideologisk og teologisk liberal. Den moderne dogmekritikk fikk etter hvert innpass også i grundtvigianske miljøer. Andre sto for et tradisjonelt kristent syn. Frem mot 1920 var det vokst frem et miljø som på klassisk kirkelig grunn kjempet for det folkelige i kirken. Her var grundtvigianerhøvdningen *Christoffer Bruun*, som i sin tid hadde stått Bjørnson nær, og presten *Peter Hognestad*, som sikret Den norske kirke nynorsk liturgi i 1907 og som (sammen med Bernt Støylen og Anders Hovden) laget *Nynorsk salmebok*, utgitt i 1925. Hognestad ble biskop i Bjørgvin i 1916 etter å ha vært lærer ved den nye konservative «preste-skolen», Menighetsfakultetet. Men ingen av disse beveget seg i retning av katolisismen.

Den moderne kritikk og avvisning av kirkens dogmer tok Eskeland klart avstand fra. Ved hjelp av grundtvigianismen så han klarere at kirken var universal og apostolisk, og at dens kjerne var det sakramentale liv. Dette pekte mot det katolske. Grundtvigianismen fordypet også hans visjon av kristentrosens tilknytning til det folkelige, slik det var gitt i folkets tradisjon og historie.

Den katolske Eskeland trer frem

Omkring århundreskiftet ble det arbeidet for å gjøre *olsok* til en offisiell høytidsdag. Grundtvigianere førte an. Men motstanden var seig. Olsok hadde vært feiret som St. Olavs dag. Lutherdommen forkastet katolsk helgenlære. For Eskeland var *olsok* viktig. I 1923 ble det på Voss holdt en storstilt feiring av 29. juli til minne om Hellig Olavs kristningsverk. Hovedtaler var selvsagt Lars Eskeland. Dette var bare to år før han konverterte. Den katolske Eskeland trer nå tydeligere frem for offentligheten.

Foredraget fra 1923 har tittelen «Kyrkja grunnfest i Noreg». Med klar adresse til sin samtids protestantisme slår han fast: «Det riket som Jesus Kristus reiste, og den kyrkja han grunnfeste, let

seg ikkje skilja i verdi.» Å skille Guds riket og kirken har ført til oppløsning og splittelse. Han så at protestantismen ikke fremmet kirkens enhet. Snarere tvert imot. Den teologiske konflikt mellom liberale og ortodokse som preget Eskelands samtid, hadde gjort sterkt inntrykk på ham.

Mens tidens nyprotestantiske teologi gjerne så gudsriket som den overordnede forutsetning for troen og frelsen, holder Eskeland frem kirken. Kristus brakte frelsen, som skapte liv og var en levende strøm i og ved hans rike. Men dette frelsesrike har samtidig «ein varande skipnad». Den er synlig, men har en usynlig makt. Den lar seg ikke skjule, for den er «byen på berget». Slik er det riket som er nærværende i den kristne kirken. Den er både synlig og usynlig for de mennesker den skal være mor for. Den råder med himmelsk kraft, og i evig majestet står den her i denne verden som en *borg*. Alle som vil høre Kristus til, må være i denne borgen.

Eskeland knytter Kristi frelse, gudsriket og kirken sammen i en enhet. Det er den klassiske katolske lære han holder frem: Utenfor Kirken ingen frelse. Han går videre på samme vei i samme spor når han slår fast at kirken skal aldri gå under. Dette grunngir han på katolsk vis ut fra Skriften, dvs. Matt

Ved konversjonen fikk han den siste forankring av åndsinnholdet i den kulturelle visjon som han hadde vært engasjert av.

16,18: «Og no segjer eg deg at du er Petrus; på dette berget vil eg byggja mi kyrkja, og helheimsportane skal ikke vinna yver henne. Kirken skal aldri gå under.» Eskeland viser også til Joh 20,21-23, der Kristus overgir apostlene nøklemakten.

På en tydelig, men enkel måte avlegger han et vitnesbyrd om tilslutning til de katolske grunnsannheter om Kristus, frelsen og kirken. Ut fra denne (dogmatiske) erkjennelse måtte veien nå ligge åpen for å gå inn i konversjonsprosessen for alvor. Eskeland var slett ikke uforberedt. Han hadde omfattende teologiske studier bak seg. Han nevner spesielt den hjelp han hadde fått ved å studere Knud Krogh-Tonnings dogmatikk. Presten Krogh-Tønning hadde konvertert i 1900, men var nå død. To trekk ved Den katolske kirke fikk særlig

betydning for Eskeland: dens bevissthet om å inneha en åndelig, gudgitt autoritet og dens sakramentale liv. Skriftemålet kan han ikke være foruten. Ut fra erkjennelsen av at en luthersk kirke aldri ville kunne gi ham disse åndelige goder, gikk veien til Roma. Eskeland gikk til undervisning hos *Coelestin Riesterer* (1858–1938), som var sokneprest i Kristiansand på denne tiden. Eskeland bodde da i Arendal.

For Eskeland var konversjonen ikke begrenset til kunnskap om og tilslutning til en lære med de praktiske konsekvenser som det førte med seg kirkelig sett. Den grep bredere inn i hans liv. Ved konversjonen fikk han den siste forankring av åndsinnholdet i den kulturelle visjon som han hadde vært engasjert av.

St. Olav: ideal og åndelig kraft

Det frelsesrike som Kristus hadde brakt til verden, ble brakt til Norge ved St. Olav. «Kyrkja blei grunnfest i Noreg» ved ham, hans liv, verk og skjebne. Den norske helgenkongen ble integrert i Eskelands katolske identitet, og ved det får han forent norskdom og kristendom i en *katolsk norskdom*. 900 år etter Olavs gjerning i Norge må vi tenke på denne nyskaperen i vår historie med glede og takk til Gud som sendte ham,

holder Eskeland frem alt i 1923. Han befrikk Norge fra fremmedvelde. Og han ville bygge folket opp fra grunnen av med ny sedelighet. Han innførte en ny rett, en rett for alle, fordi alle var eslet til å være Guds barn. St. Olav kom til Norge fra Frankrike og England, utsendt for å kristne landet. På den måten kom han fra hele den katolske kirken. Og det var en katolsk kirke han grunnla. De som bygde den, måtte ha fullmakt fra Herren etter apostolisk arv. Og det hadde biskopen og prestene. Det var gudsriket som kirken skulle reise i landet. Det norske folk måtte bli et Guds folk. Derfor måtte kirken bygges sterk og fast slik at den ble hjertet i folkelivet.

St. Olav står frem som nasjonalt ideal med sin visjon for Norge. Etter sin død ble han en helgen, en

stordådsmann i Guds ærend som strider med verden og seg selv. St. Olav er den største av alle nordmenn som har satt det høyeste og beste livsmål for landet. Han sto for Gud og bad for folket. Han har ikke sluttet i denne tjenesten. Den fortsettes i himmelen. Eskelands konversjon gav et kirkelig-kulturelt syn som inspirerte ham til innsats for å bringe katolisismen til gjennomslag i folket, slik at St. Olav kunne prege og forme det både som ideal og som en åndelig kraft.

Grundtvigianismen fordypet også hans visjon av kristentroens tilknytning til det folkelige, slik det var gitt i folkets historie.

Katolisismen og folket

I sin egen religiøse biografi gir Eskeland et perspektiv nettopp på folket. Som gutt møtte han antikatolisismen i skoleundervisningen. Læreren fremholdt at folket hadde fått del i den lutherske tro og slik kommet ut av katolisismens mørke. Så spurte han om en katolikk kunne bli salig. Nei, svarte barna i kor. Men Lars svarte: «Ja, jeg tror det.» Det vil bli vanskelig, sa læreren. Denne barnlige identifikasjon med det katolske synes å ha fortsatt og ha blitt utviklet og fordypet. Som ung lærerskolestudent skrev Eskeland en stil om St. Olav preget av sympati og beundring som pekte mot konversjonen. Eskelands tidlige uforbeholdne høye vurdering av St. Olav og hans kristningsverk åpner for et viktig perspektiv på folket. Katolisismen forsvant ikke med reformasjonen. Den levde videre i folket som tro, skikk, ritual, religiøs holdning og mentalitet. Lutherdommen vant aldri helt frem. Først mot slutten av 1800-tallet er landet blitt fullstendig protestantisk. Det var en frukt av den moderne skolen, mente Eskeland.

Med sitt syn på nasjon og katolisisme var ikke Eskeland noen enslig svale innen norsk katolisisme i samtiden. Hos den fremtredende presten Karl Kjelstrup finner vi noe av det samme synet og ikke minst samme forventning. Kjelstrup så frem mot rekatolisering av Norge. «Se, de sunkne altre reiser/ seg ved fromme hendes verk, på gamle tomter kneiser/ atter klostermuren sterk.»

I 1925 – samme år som Eskeland konverterte – utga Peder Hognestad sin bok *Kyrkja er mor*. De hadde stått sammen i kampen for landsmålet og

det folkelige. Men kirkelig sett skiltes nå veiene. I denne boken ble katolisismen ettertrykkelig avvist både teologisk og som egnet nasjonalt grunnlag for Norge. Det er den lutherske kirken som med sitt etiske grunnsyn gir den inderlige sammenheng mellom folk, fedreland og folkemål.

Men om man forsøkte aldri så mye å neglisjere den katolske del av norges-historien og dermed St. Olav, kunne det ikke lykkes. Aller minst når feiringen av tusenårsjubileet for kristningen av landet sto for døren. Til jubileet i 1930

skrev den lutherske biskopen av Nidaros Jens Gleditsch salmen «Da Olav konge bøyde hodet». I andre verset lyder det:

Da Olav konge sank i døden
fikk livets håp sin store seir.
Den sterke Krist ham hjalp i nøden,
Guds ark var kommen i vår leir.
Vi stod for Gud i hellig sang
et kristenfolk for første gang.

Salmen var altfor katolsk til å bli tatt opp i Den norske kirkes salmebøker. I den katolske *Lov Herren* er den tatt inn (nr. 625).

Litteratur:

Lars Eskeland: *Kyrkja grunnfest i Noreg*, Bjørgvin 1923

Lars Eskeland: «Kvifor eg vart katolikk og kvifor eg alltid må vera det», i Haakon Bergwitz (utg.): *De søkte de gamle stier* - , Oslo 1936, s. 27-34

Lars Eskeland: *Skimt*, Oslo 1939

Tor Eivind Erikstein: *Veien tilbake til moderkirken. Sigrid Undsets og Lars Eskelands teologiske utvikling* (MF-spesialavhandling), Oslo 1989

Bernt Torvild Oftestad (f. 1942) er professor emeritus i europeisk kulturhistorie ved Det teologiske Menighetsfakultet. Han har skrevet en rekke bøker og artikler og er aktuell med «Den katolske kirke og liberalt demokrati» (Kolofon Forlag).

DÅPSKLUBBEN
TRIPP TRAPP
Katolsk

Barn 0-12 år?

Bokklubben Katolsk Tripp Trapp ønsker nye medlemmer hjertelig velkommen. Alle barna får tilsendt utvalgte barnebøker, musikk, leker og annet materiell med kristne og katolske tema. Pakkene kommer rett hjem i posten to ganger i året, vår og høst. Prisen på pakkene varierer noe, men ligger på omlag kr 300,- pr pakke (inkl. porto).

Barna vil i løpet av medlemskapet motta et bredt utvalg av bøker og materiell, men alle pakkene er alderstilpasset barnet som mottar dem. Ved innmelding får man en gratis velkomstpakke med en aftenbønnbok og et englebilde.

Bokklubben Katolsk Tripp Trapp er et samarbeid mellom Pastoralavdelingen i OKB og IKO-Forlaget, som sammen lager pakkene innhold, slik at de passer for katolske barnefamilier. Les bøker med barna og start trosformidlingen hjemme – meld inn ditt barn i dag!

Medlemskap kan også gis i gave til et barn du kjenner. Giveren mottar faktura separat for pakkene barnet får tilsendt.

Innmeldingsskjema:

katolsk.no/services/tripptrapp.php

Av Lilia Grube

Noen av Oslo katolske bispedømmes prester og legansatte var på pilegrimsreise til Litauen 20.–22. september i år. Hvorfor akkurat Litauen? Jo, fordi det er et av landene der man kan oppdage flere skatter som er viktige for Den katolske kirkes åndelige fellesarv.

I hovedstaden Vilnius, som er full av flotte kirkebygg, finner vi helligdommen for Den guddommelige barmhjertighet med originalbildet av Den barmhjertige Jesus. Den hellige sr. Faustina Kowalska hadde visjoner av Jesus gjennom sitt liv. Den 22. februar 1931 viste Jesus seg for henne i klosteret i Plock og ba om å få malt et bilde av ham. «Mal et bilde som viser det du ser, med inskripsjonen: 'Jesus, jeg stoler på Deg' (på polsk: 'Jezu, ufam Tobie'). Jeg ønsker at dette bildet skal bli æret og vist ærbødighet, først i deres kapell, og deretter over hele verden. Jeg lover at de sjelene som vil høyakte dette bildet, ikke skal gå fortapt» (*Dagbok*, s. 47).

Bildet skulle symbolisere Jesu Barmhjertighet mot menneskene. De to

Originalbildet av Den barmhjertige Jesus. Foto: familydivinemeracy.org

strålene som strømmer ut av Jesu hjerte, representerer blodet og vannet som fløt ut fra hans side ved døden på korset. Den ene hånden er hevet til velsignelse, og med den andre berører han sitt hjerte. Bildet ble laget av

maleren Eugene Kazimirowski i Vilnius fra mars til juni 1934, etter sr. Faustinas veiledning. Dette var det eneste bildet av Den guddommelige barmhjertighet hun så. I Krakow i Polen finnes det et annet kjent bilde som ble malt senere.

Møte med erkebiskopen. Vi var så heldige å få treffe erkebiskopen av Vilnius, mgr. Gintaras Grušas. Under møtet fikk vi høre om bildets turbulente historie i sovjettiden. I 1948 ble det ulovlig solgt og gjemt bort. I perioden 1956–1986 befant det seg i en kirke i Nowa Ruda i Hviterussland. Etter hvert ble det fraktet tilbake til Litauen og restaurert. I 2005 bestemte den daværende kardinalen av Vilnius, Audrys Bačkis, å flytte bildet til Treenighetskirken i Vilnius, som ble rekonsekret og viet Den guddommelige barmhjertighet.

Barmhjertighets rosenkrans. Pilegrimene bad også miskunnsrosenkransen i huset der den hellige sr. Faustina fikk åpenbaringen om denne rosenkransen den 13. september 1935. Hun skrev i sin dagbok. «Å, hvilken stor nåde vil jeg gi til sjeler som ber denne rosenkransen (...) Skriv ned disse ord, min datter, snakk om min barmhjertighet, la alle mennesker kjenne min ufattelige nåde» (*Dagbok*, s. 848).

Vår Frue av Morgengryet. Våre prester fikk feire egen messe på norsk i kapellet i Morgengryets Port, som inneholder et mirakuløst ikon av Jomfru Maria,

Barmhjertighetens Mor. I dag æres dette bildet av både katolske og ortodokse troende fra mange land. Tusenvis av votivgaver kan bekrefte det. Morgengryets Port er også viktig for dyrkingen av Den guddommelige barmhjertighet. Dette er stedet der bildet av Den guddommelige barmhjertighet ble offentlig framstilt for første gang under messen i 1935. Sr. Faustina var til stede den dagen og ble glad for at Jesu ønske ble oppfylt.

Minneplakett ved Klosterlasses grav. Foto: Lilia Grube

Klosterlasses grav. Vi hadde også anledning til å besøke St. Johannes Døperens og St. Johannes Apostel og Evangelist kirke, som ligger på området til Universitetet i Vilnius. Kirken er viktig for

norske katolikker, siden det er der den berømte norske jesuitten Laurids Nielsen (latin: Laurentius Nicolai Norvegus), «Klosterlasse», er gravlagt. Han ble født i 1537 i Tønsberg og døde i 1622 i Vilnius. Denne munken arbeidet for gjeninnføringen av katolisismen i Skandinavia. P. Claes Tande og mgr. Torbjørn Olsen gav oss noen innblikk i hans liv og virke i og utenfor Norge.

St. Olav blir gratis abonnementsblad

Høsten 2017 går vi over til en ordning hvor St. Olav kirkeblad blir abonnementsblad.

Bladet vil fortsatt være gratis, men alle som ønsker å få bladet tilsendt, må tegne et gratis-abonnement. Hvert nummer fremover vil fremdeles bli publisert digitalt på katolsk.no.

JA, JEG VIL ABONNERE PÅ ST. OLAV:

- **Send epost med navn og adresse til:**
abonnement@katolsk.no
- **Send SMS til 417 16 052 med kodeord STOLAV**
etterfulgt av navn og adresse
- **Ring inn navn og adresse til: 23 21 94 21**

Pavens
bønneintensjoner

2016/2017

November

Generell intensjon: Land som mottar flyktninger
At landene som tar inn et stort antall tvangsforflyttede mennesker og flyktninger, må oppleve at deres solidariske anstrengelser mottar støtte.

Misjonsintensjon: Samarbeid mellom prester og legfolk

At prester og legfolk må samarbeide til tjeneste for fellesskapet i menigheter uten å gi etter for fristelsen til å bli motløse.

Desember

Generell intensjon

At skandalen ved barnesoldater må avskaffes verden over.

Misjonsintensjon

At folkene i Europa må gjenoppdage evangeliets skjønnhet, godhet og sannhet, som gir livet glede og håp.

Januar

Kristen enhet

At alle kristne må være trofaste mot Herrens lære ved å strebe etter å gjenopprette kirkelig kommunion gjennom bønn og søskenkjærlighet og ved å samarbeide om å møte utfordringene menneskeheten står overfor.

Februar

Trøst for de nødlidende

At alle som lider nød, må bli tatt vel imot og finne trøst i våre fellesskap, særlig fattige, flyktninger og marginaliserte.

BLI FADDER I DAG OG HJELP BARN SOM ZIMBO.

Få land i verden har så store naturressurser som DR Kongo. Likevel preger fattigdom og vold hverdagen til et stort antall av befolkningen.

Som fadder i Caritas Norge hjelper du ikke bare ett barn, men mange barn. **For 9 kroner dagen kan du gi flere barn tilgang til utdanning, mat, rent vann og bedre helse.**

SMS kodeord CARITAS til 2160
eller registrer deg på caritas.no
(Fadderskapet koster kr 250,- per mnd.)

*“Når jeg blir stor
vil jeg hjelpe mamma”*

Zimbo er 6 år gammel og bor i DR Kongo. Hun går i første klasse på en lokal skole støttet av Caritas.

Arven fra Elisabeth av Treenigheten:

Å forvandles til en lovprisning av Guds herlighet

Av Anne Samuelsen

– Ordet skal, liksom en krystall, prege inn bildet av sin egen skjønnhet i din sjel, slik at du blir ren av Hans renhet, lysende av Hans lys. Den Hellige Ånd skal forvandle deg til en forunderlig lyresom, i stillheten under hans berøring, kommer til å frembringe en vidunderlig lovsang til kjærligheten. Da blir du en 'lovsang til Hans herlighet', det som jeg drømte om å få være her på jorden. Det er du som får erstatte meg. Jeg skal være «Laudem Glorïae» foran Lammets trone, og du «Laudem Glorïae» i din sjels sentrum.¹

Elisabeth av Treenighetens oppfordring til sin søster Marguerite klinger som en underfull invitasjon til alle troende ved slutten av dette barmhjertighets jubelår. Hvordan er det mulig å bli så fullstendig overgitt? Pave Frans gav oss nøkkelen under intens høstsol denne søndagen på Petersplassen den 16. oktober: bønnens kraft. «Helgener er menn og kvinner som helt har forstått bønnens mysterium ... som kjemper med bønner og lar Den Hellige Ånd be og kjempe i dem. De kjemper til enden med all sin styrke, og de seirer, ikke av egen kraft: Det er Herren seirer med dem og i dem.»

Som to ensomme svaler satt min mann og jeg blant jublende delegasjoner fra Spania, Mexico, Argentina og Frankrike under helligkåringen av syv salige, deriblant den franske karmelittnonnen Elisabeth av Treenigheten (Elisabeth Catez, 1880–1906). Siden saligkåringen i 1984 har det vært en langtekkelig prosess mot helligkåring, også etter at Marie-Paul Stevens, som led av det dødelige Sjögrens syndrom, ble helbredet i 2002 på parkeringsplassen ved karmelittklosteret utenfor Elisabeths hjemby Dijon.

Selv ignorerte jeg henne i lang tid. Hvorfor skulle jeg fordype meg i enda en karmelhelgen som døde i ung alder i et kloster i Frankrike? Jeg hadde jo Thérèse av Lisieux! Det hadde faktisk Elisabeth og. Som 17-åring ble hun introdusert for det ennå upubliserte

førsteutkastet av *En sjels historie* av priorinnen i karmelittklosteret i Dijon. Dette ble vendepunktet i hennes liv.

Veileder for legfolk

Elisabeths åndelig arv bygger altså på og overlapper med Thérèses. Sammen står de som to blomster i Karmels hage – meget forskjellige sådanne. Mens Thérèse drog til Roma for å overtale pave Leo XIII da hun møtte motstand mot sin inntreden i klosteret, forble Elisabeth hjemme og overgitt. Fra hennes kall ble tydelig, skulle det gå fire år før hun fikk tillatelse av sin syke mor – som også var enke – til å gå i kloster. Elisabeth avvand seg også med at hun kanskje aldri skulle få bære Karmels drakt og måtte derfor leve sitt karmelliv i verden med hjertet som sin «celle». Hun deltok i selskapeligheter, dyrket sitt pianospill og var en populær og omsorgsfull kateket for barna til arbeiderne ved den lokale tobakksfabrikken. Samtidig var hennes hjerte stadig mer overgitt Gud i kontinuerlig og kjærlig oppmerksomhet. I denne tiden fikk hun også erfare dyp mystisk forening med Herren. Av den grunn står hun i en særposisjon når det gjelder å veilede legfolk inn i et dypere trosnivå. Faktisk er to tredjedeler av hennes skrifter rettet til legpersoner.

Er verden klar for å ta imot en helgen som ønsker å veilede sjelen gjennom alle troens stadier – fra 1) å si ja til Guds vilje, til 2) å prøve å etterleve

denne – og herfra rakt inn i foreningen: 3) å omdannes til å bli et overgitt redskap for Guds minste vink?

Jeg tror verden er overmoden! Våre liv er så overstyrt av teknologisk stimuli og kommunikasjon om prestasjon, vellykkethet og status. Aldri før har menneskene «vært så fremmede for seg selv, så splittede, så jaget, så overfladiske, så rotløse, så istykkerrevne som i dag».² Vi trenger en helgen som daglig har erfaring med å falle sammen med oss ned «avgrunnens utforbakke», og som vet at vi i dette dypet vil lande i Guds armer. Vi trenger en helgen som sier: Stans opp, trekk deg tilbake til bønnens celle. Vit at det er Den Hellige Treenighet som ved dåpen har tatt bolig i ditt indre. Vit at du gjennom stillhet og bønn kan få erfare denne Guds så «alt for store kjærlighet» velle fram. Ta deg selv på alvor. Virkeligjør det gudsbildet du er skapt til å være. Ja, det er mulig! Ikke unnskyld deg med at du ikke lever i kloster. «Man finner Gud både når man vasker og når man ber. Det er ham som man finner over alt», skriver hun.

Så avslører hun sin hemmelighet for oss: «... tenk på denne Gud som bor i dere, for hvem dere er et tempel. Det er den hellige Paulus som sier dette, og

Ta deg selv på alvor. Virkeligjør det gudsbildet du er skapt til å være.

ham kan vi stole på. Litt etter litt venter sjelen seg til å leve i hans vidunderlige selskap, og forstår at den bærer i seg en liten himmel der kjærlighetens Gud har tatt bolig. Så det er som i en guddommelig atmosfære den ånder ...»³

Omdannende nåde

Elisabeth er selv et levende vitnesbyrd om hvordan Guds nåde er omdannende når han finner sjeler å samarbeide med. Det er langt fra det ustyrlige temperamentsfulle barnet som ble beskrevet som «en liten djevel», og det hennes medsøstre i klosteret forteller: «Hennes tålmodighet var urokkelig ... Bare måten å levere et brev på, fylte en med glede. ... Hennes vennlighet sprang ut av et behov. Alt hun gjorde, var helhjertet, ingen ting var dagligdags. Hun la noe stort inn i alt. Det er derfor hun ga så mye.»⁴

Elisabeths store kamp mot sin voldsomme egenvilje og temperament belønnes av Herren. Hun får bli «en stillhetens sjel som ønsker å være en lyre i Den Hellige Ånds hånd for at han skal kunne spille guddommelige akkorder på den. Den vet at lidelsens streng lyder enda vakrere og ønsker derfor å ha den på sitt instrument for enda mildere å kunne røre ved sin himmelske Fars hjerte ...» Mot slutten av Elisabeths liv er det lidelsens streng Herren spiller på. Hun døde 26 år gammel av Addisons sykdom, som gjorde hele hennes indre til et blødende sår. Midt i perioder av dødsangst og ulidelige smerter er det at hun overgir de vakreste juveler til menneskeheten. Det hun skriver, gir lys til trøst, styrke og glede i livets mange prøvelser.

«Min lykke vokser i takt med min lidelse», vitner hun «Å, om du visste hvilken sødme man finner i bunnen av kalken som den himmelske Faderen har tilberedt!»⁵

Elisabeths oppdrag

Elisabeths liv er blitt fullkomment kristussentrisk og derved også fullkomment mariansk: «Maria ... Hun befinner seg ved korsets fot, og hun står oppreist, for hun er full av styrke og taperhet; og

Mesteren sier til meg: 'Ecce Mater tua' – se, der er din Mor. Ja, jeg får henne til mor! Nå, når han har vendt tilbake til Faderen, og når han har latt meg få ta hans plass på korset, for at jeg skal utfylle 'det som ennå mangler i Kristi lidelser ... med min egen kropp; jeg lider for hans kropp, som er Kirken', står Jomfru Maria hele tiden igjen og lærer meg å lide som ham, og lar meg få høre denne hans sjels siste lovprisning, som ingen annen enn hun, hans Mor, kunne oppfatte.»

Elisabeth anså at hennes «... oppdrag i Himmelen skal være å påvirke sjelene ved å hjelpe dem til å befri seg fra seg selv, og slutte seg tett inntil Gud gjennom fullstendig kjærlighetsfull oppmerksomhet, og å bevare dem i stor, indre stillhet slik at Gud kan sette sitt preg på dem og forvandle dem i seg ...»⁶

La oss på forbønn av Sta. Elisabeth løftes med Jesus Kristus inn i Den Hellige Treenighets favn. Måtte alle som leser dette, få smake hans uendelige barmhjertige kjærlighet og få bli værende i denne som i et evig Sanctus!

■
Anne Samuelson er medlem av sekularkarmelittgruppen i St. Paul menighet i Bergen.

Noter

1. Koen de Meester og Anders Arborelius: *Ditt nærvær er min Gleder! Elisabeth av Dijons liv og budskap*, (E frem forlag 2009 s. 104)
2. Ibid. Br. Wilfrid Stinissen på bokomslaget
3. Ibid. s. 86
4. Ibid. s. 56–57
5. Elisabeth av Treenigheten: *Andliga skrifter* (Karmeliterne 1979, s. 105)
6. *Ditt nærvær* (s. 110)

Anbefalt lesning

Elisabeth av Treenighetens liv og budskap presenteres i boken *Ditt nærvær er min glede*, E frem forlag 2009. Boken inneholder både en biografi skrevet av Koen De Meester, og en veiledning basert på hennes budskap, skrevet av Anders Arborelius OCD, biskop av Stockholm.

Gud eller naturlovene? Ja takk, begge deler!

Skal man tro populærvitenskap og lærebøker, er det opplagt en motsetning mellom Gud og naturlige forklaringer. Enten tror man på Gud, eller så tror man på vitenskapen. Enten er vi skapt, eller så er vi blitt til ved en evolusjon.

Men logikken kunne avgjort vært bedre. De færreste kristne ser en motsetning mellom å være skapt av Gud og barn av sine foreldre. De færreste ateister ser en motsetning mellom eksistensen av lover og en lovgiver.

Likevel rekker mange opp hånden når de hører dette. At Gud kan skape og styre verden ved naturlover, må da være en billig unnskyldning for å redde ansikt etter Darwin?

Muliggjør vitenskap. Slett ikke. I strid med hva vi ofte hører, har ikke vitenskap gjort gudstro til et umulig prosjekt. I stedet kan gudstro ha gjort vitenskap til et mulig prosjekt. Som Atle Ottesen Søvik og jeg skriver i *Kristen tro eller evolusjon – Ja takk, begge deler*, var det et gjennombrudd da greske filosofer ikke lenger så for seg guder som styrte naturen etter innfallsmetoden, men tenkte seg logisk frem til én Gud som styrte etter lover. Å finne ut av disse var å ære Gud.

Derfor kunne Augustin rundt år 400 i *Den bokstavelige betydningen av Første Mosebok* argumentere for at Gud hadde gitt naturen kausal kraft til å bære frem «alle slags levende skapninger». Vitenskap konkurrerte ikke med gudstro. For Augustin var «naturen hva Gud gjorde». Ikke fordi Gud var hva

naturen gjorde, men fordi han hadde lagt lovmessigheter inn i den.

Vi ser det samme hos flere toneangivende tenkere. På 1200-tallet understreket Albertus Magnus at naturstudier ikke handlet om å se etter mirakler, men om å «spørre hva naturen med dens iboende årsaker kan få til å skje naturlig». Vitenskapen ga ikke Gud mindre plass, den bekreftet eksistensen av naturlover og dermed av Gud.

Evolusjon. Men kan Gud virkelig skape ved evolusjon? Er ikke det i strid med Bibelens lære om skapelse på seks dager? Nei, det er vanskelig å se at ordet «dag» (*yom*) brukes konsistent, som når uttrykket «på den dag» i 1 Mos 2,4 oversettes med «på den tid».

Augustin argumenter sågar med at en allmektig Gud ikke burde trenge så lang tid som seks dager. I stedet tenkte han at Gud hadde skapt alt på én gang, som potensiale som utviklet seg, på linje med frø, uten at han var i nærheten av moderne evolusjonsteori. Også for Thomas Aquinas ga dette god mening innen et aristotelisk tenkesett: «På den dagen Gud skapte himmelen og jorden, skapte han også alle planter på marken, ikke fullt ferdig, men før de hadde 'grodd fram', altså potensielt.»

For William av Conches på 1100-tallet var naturkreftene Guds gjerning. Mens mirakler skjedde når Gud grep direkte inn («primærårsaker»), handlet Gud normalt gjennom lovene i naturen («sekundærårsaker»): «Jeg tar ikke noe bort fra Gud, alt som er i verden, er skapt av Gud, bortsett fra ondskap, men han skapte andre ting ved naturprosessen som et guddommelig verktøy.»

De som i stedet så etter mirakler i naturens vanlige gang, var bønder i byen: «Fordi de selv er uvitende om naturens krefter og ønsker at alle mennesker får del i deres uvitenhet, er de ikke villige til å la noen utforske naturen. De foretrekker i stedet å tro som bønder og ikke granske de naturlige årsakene.»

Også William understreket at deler av Første Mosebok måtte forstås symbolsk. I realiteten var himmelen og jorden blitt til ved naturkreftene Gud hadde skapt. Varme førte til at livet vokste frem og utviklet seg fra enkle tidlige former. Mennesket vokste frem på samme måte, og det kunne også

andre menneskearter gjøre ved naturlige prosesser som var like dem vi ser nå.

Ingen panikk. Selv om slike tanker ikke var like kjent på 1800-tallet, skapte ikke Darwin panikk eller slagsmål da han utga *Artenes opprinnelse* i 1859. Lange geologiske perioder med fossiler var akseptert kunnskap. Også protestantiske teologer hadde i mange tiår godtatt at mye i Første Mosebok måtte leses metaforisk. Det nye i debatten var at stadig flere tenkte at naturlover utelukket Gud, i stor grad i pakt med myten som var vokst frem om Kirkens lange kamp mot vitenskap.

Andre var mer bekymret for konsekvensene. Som Adam Sedwick skrev til Darwin i 1859, kunne menneskeverdet synke lavere «enn noen gang i historien» hvis vi ser oss kun som dyr. Selv om sosialdarwinisme kom noen tiår senere og rasehygiene og nazisme århundret etter, fryktet han allerede hva som kunne komme.

Evolusjonslæren fikk likevel støtte fra mange prester, mens kritikerne i stor grad var ikke-kristne forskere. Polariseringen i Norge tilhører i stor grad første del av 1900-tallet, da radikale i kommunistisk ånd hevdet at vitenskapen motbeviste kristendommen.

Protestbevegelser. Politiseringen gjorde det også vanskelig i noen miljøer å støtte evolusjon. Sammen med den moderne tanken om at Gud blir overflødig hvis vi kan forklare noe naturlig, har den skapt flere protestbevegelser, spesielt i USA. I stedet for å følge klassisk kristen tro der naturprosessene peker mot Gud, prøver man å bevise Gud ved å avvise evolusjonslæren.

I praksis er resultatet dessverre motsatt. Man forsterker myter og stereotypier om kristne som motstandere av vitenskap. Det kan tenkes bedre grep for å øke vår troverdighet.

■
Bjørn Are Davidsen er knyttet til foreningen Skepsis og har skrevet flere bøker og artikler om myter og vandrehistorier om vitenskapshistorien og den europeiske middelalderen.

Mor Teresa feiret

Foto: St. Paul menighet

Mor Teresas helligkåring søndag 4. september fikk stor oppmerksomhet i St. Paul menighet i Bergen, hvor Mor Teresa-søstrene, *Missionaries of Charity*, har sitt hjem i Norge siden 2002. Også St. Paul skole har hatt en spesiell tilknytning til Mor Teresa helt siden hun fikk Nobels fredspris i 1979, og det er takket være denne kontakten vi i dag har søstrene her.

Helligkåringen ble feiret med høymesse og fullstappet kirke med festkleddede mennesker fra alle verdenshjørner. Deretter fortsatte den i skolens gymsal, hvor det ble overført noen glimt fra selve helligkåringsseremonien fra Roma. Menighetens barn og unge bidrog med dans og musikalske innslag. Det ble taler og allsang laget til Mor Teresas tekster, kaker og kaffe. Det var i tillegg satt opp en utstilling om Mor Teresas liv. En gruppe fra menigheten var også til stede på Petersplassen i Roma.

Dagen var godt forberedt i forkant med film om Mor Teresa liv og virke, som ble vist både på grunnskolen og gymnaset samt til menighetens troende. En stor takk til alle som bidrog sammen med søstrene for å få en verdig feiring av Mor Teresas helligkåring!

• Ewa Bivand

Et kloster reiser seg

Den 15. september begynte grunnarbeidene på tomten til det fremtidige cistercienserklosteret på Munkeby ved Levanger. Først ble det arbeidet med graving og rørledningsnett. Den 7. oktober startet oppføringen av selve bygget med å støpe betongen under huset. Det fine været Trøndelag har hatt i oktober, har vært til god hjelp for arbeidets fremdrift. Byggingen kan

følges på brødrenes blogg: <https://munkebyklosteret.wordpress.com>.

• St. Olav

Tromsø stift kjøper eiendom i Alta

Foto: Google Street View

Katolikkene i Alta skal få menighetshus. Og i vinter blir det forhåpentligvis byggestart på kirken.

St. Mikael menighet omfatter hele Finnmark fylke og har sete i Hammerfest. Vest i fylket har Alta i de senere år vokst kraftig og blitt Finnmarks klart største by. Dette medfører et behov for egen kirke, og for et par år siden ble det inngått avtale med arkitekt Pawel Wlad Kowalski om tegning av kirke med menighetslokale i kjelleren. Kirken ble byggemeldt i juni i fjor. Etter en del runder med kommunen, der særlig spørsmålet om skifer kontra kobber på taket stod sentralt, sendte Tromsø stift søknad og fikk rammetillatelse fra kommunen nå i september. Planen om menighetslokale i kjelleren ble forlatt, og først tenkte man å bygge et eget menighetshus på tomten. Dette ble overflødig da det kom tilbud om kjøp av naboeiendom med hus.

Siden 2000 eier stiftet et bolighus med tomt, Altaveien 224. Her er det p.t. innredet et kapell i tillegg til presteboligen. Eiendommen ligger nær Altagård, der Nordpolmisjonen hadde sitt hovedkvarter. Ved siden av kirkegården, ut mot Altaveien og helt vest på eiendommen, vil det nå bli bygget kirke.

På østsiden av eiendommen, nærmere Altaveien, ligger Altaveien nr. 232 med et hus som tidligere har rommet restaurant og kontorlokaler. Det er den som skal gjøre tjeneste som menighetssenter istedenfor å bygge noe helt nytt. Bygningen er rommelig og vil etter ombygning gi menigheten alle de lokaler den trenger. Det er ventet at den prosessen vil ta noe tid, første prioritet

er selve kirken. Om alt går bra, kan byggearbeidene på den ta til i vinter.

• Melding fra Tromsø stift/HHØ/St. Olav

Ny arbeidsgruppe i OKB

En arbeidsgruppe skal nå se på hvordan OKBs struktur og organisasjon kan være best mulig rustet for fremtiden. Gruppen er satt ned av biskop Eidsvig. Arbeidet ledes av Øystein Lund (bildet) - prest, medlem av Finansrådet og tilsynsdirektør i NOKUT, statens organ for kvalitet i utdanningen.

Med seg i utvalget har han Manuela Osmundsen, msgr. Torbjørn Olsen og Anne-Mette Ringdal, personalsjef i OKB og gruppens sekretær.

– Utgangspunktet er å se på hva slags apparat biskopen vil trenge rundt seg i årene fremover og hvilke behov menighetene har for sentrale tjenester. Vi tar ikke sikte på en stor omlegging, men å tette igjen på de områder der det er behov for det og der vi kan trenge bedre oppfølging i takt med nye krav, fremholder Lund.

Gruppen er også bedt om å se på grensesnittene mellom geistlig og ikke-geistlig del av organisasjonen, vurdere et par funksjoner spesielt og se på handlingsrommet for å få ulike deler av organisasjonen til å spille bedre sammen.

– Vi ønsker å se på hvordan vi kan få en enhetlig organisasjon hvor den geistlige og ikke-geistlige delen bedre kan utfylle hverandre. Vi skal se på og komme med forslag til hvordan vi kan etablere en bærekraftig modell og styringsstruktur for OKB som står seg i årene fremover, sier Lund.

Han er opptatt av at alle relevante parter skal bli hørt.

– Vi vil involvere ansatte og prester, samt representanter for menighetene. Gruppen skal snakke med våre representative organer og konstellasjoner. Vi vil også åpne for at de som ønsker det kan ta direktekontakt med arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen har frist frem til 15. januar 2017 med å levere rapport med forslag til tiltak til biskopen.

• Lisa Wade

St. Elisabethsøstrene avholdt generalkapittel

Foto: <http://www.kongregasjon2016.com>

Den 3.–27. oktober avholdt St. Elisabethsøstrene sitt XXV generalkapittel i Roma. 55 søstre fra 19 forskjellige land deltok i kapittelet, som hadde temaet «Herre, gi oss større tro (jfr. Luk 17,5). Tro – fundamentet for elisabethsøstrenes liv og sendelse». Den norske provins var representert ved provinsial-superior sr. M. Katarina Hodyr og sr. M. Asumpta Balcerzak.

Generalkapittelet avholdes hvert sjette år og er kongregasjonens øverste myndighet. På programmet sto også valg av generalpriorinne og medlemmer av generallrådet for de neste seks årene. Valget fant sted 6. oktober, og sr. M. Samuela Werbińska ble gjenvalgt som generalpriorinne for nye seks år. Medlemmene i generallrådet ble sr. M. Rafaela Fischbach (generalvikar), sr. M. Paula Zaborowska, sr. M. Weronika Tomczyk og sr. M. Patrycja Sobinek

• Melding fra St. Elisabethsøstrene/St. Olav

Rettsak mot staten

OKBs sak mot den norske stat kommer opp i Oslo Tingrett 2.–9. desember. Bakgrunnen er at OKB er uenig i departementets vedtak om at OKB skal tilbakebetale 40 millioner kroner etter medlemsregistrerings-saken. OKB mener staten forskjells-behandler katolikker og protestanter og ikke har hjemmel i loven for å kreve tilbakebetaling av medlemmer som har bekreftet de er katolikker. Det er en komplisert juridisk sak, som i tillegg til ulik tolkning av norsk lov, også bunner i uenighet om hva et trossamfunn er.

OKBs administrasjon har i samarbeid med bispedømmets advokater forberedt saken i lengre tid. Det blir advokat Lars Holo og Espen Sandvik fra firmaet Arntzen de Besche som fører saken for OKB.

• Lisa Wade

Vatikanet: Pave Frans tillater saligkårsingsprosess for p. Jacques Hamel

Foto: erkebispedømmet Rouen

Det blir åpnet en saligkårsingsprosess for den franske presten Jacques Hamel (1930–2016), som den 26. juli ble myrdet av to islamister med tilknytning til IS. Dette kunngjorde erkebiskop Dominique Lebrun av Rouen 2. oktober etter en messe i Hamels kirke i Saint-Etienne-du-Rouvray i Normandie. Erkebispedømmet kunngjorde senere samme kveld at pave Frans har gitt dispensasjon fra regelen om at det må gå fem år fra en kandidats død før en saligkårsingsprosess kan åpnes. Erkebiskop Lebrun utførte en botsritus i kirken Saint-Etienne-du-Rouvray og feiret den første messen der siden mordet. Pave Frans betegnet ved en minnemesse i Vatikanet den 14. september den 85-årige Hamel som en martyr, som «allerede er salig».

• Kathpress /

Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) (pe)/St. Olav

OKB vokser kraftig

Medlemsveksten i OKB fortsetter. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har for 2016 godkjent at OKB får tilskudd for 124.985 medlemmer. Det er opp rundt 44.000 fra 2015.

I 2015 godkjente Fylkesmannen at OKB hadde 80.573 medlemmer som berettiget til tilskudd. Tallene for 2016 viser en betydelig vekst, en 55 % økning i den registrerte medlemsmassen.

Rundt 200.000. Basert på tall fra Statistisk sentralbyrå er det grunn til å anta at det samlet sett er rundt 200.000 katolikker totalt i Norge, hvorav rundt 187.000 i Oslo katolske bispedømme. Per oktober har OKB rundt 143.000 navn i registrene.

Når det er et sprik mellom det antallet OKB har i sine registre, og det tallet OKB får offentlig tilskudd for, skyldes det flere forhold.

Flere årsaker. Det ene er at tallet som sendes inn til staten er medlemmer per 1. januar 2016. OKB har altså registrert flere katolikker etter at listene ble sendt inn ved årsskiftet.

Det andre er at OKBs medlemslister hvert år «vaskes» av

Brønnøysundregistrene. Brønnøysund sitter på kontrollinformasjon som ikke er tilgjengelig for OKB. Dette gjelder for personer som for eksempel er dobbelregistrerte hos OKB og i et annet trossamfunn, som nylig er gått bort eller som er utflyttet. Man har en gruppe med såkalt D-nummer, som betaler skatt til Norge, men som ikke er berettiget til tilskudd. I tillegg finnes det mange katolikker OKB ikke kjenner fødselsnummeret til.

Ikke full oversikt. I tillegg kommer en gruppe som er flyttet ut av Norge uten at OKB er gitt beskjed. Dette siste er et viktig poeng, de fleste «nye» katolikker til Norge er arbeidsinnvandrere. Hvor mange i denne gruppen som til enhver tid befinner seg i Norge, som krysser grensen på vei ut eller inn, har heller ikke sentrale myndigheter full oversikt over.

• katolsk.no

Peregrinatio på Vestlandet

Foto: St. Paul menighet

Som høydepunkt i sin feiring av Barmhjertighetens år fikk St. Paul menighet den 24. september til 1. oktober besøk av bildet av Den barmhjertige Jesus. Samtidig ankom relikviene av den hellige Faustina og den hellige Johannes Paul, som skal ha sin faste plass i kirken. Mange troende hadde samlet seg på Muséplassen på lørdagen for å ta imot bildet. Deretter gikk menigheten i prosessjon til kirken, der den hellige messe ble celebrert av til sammen elleve prester med biskop Leszkiewicz fra Tarnów som hovedcelebrant. Etter messen ble St. Paul menighet innviet til Den barmhjertige Jesus. Andakter på forskjellige språk fortsatte frem til midnatt. Gjennom hele uken var det andakter på forskjellige språk fra kl. 15 og fram til aftenmessen, men kirken var også kontinuerlig besøkt fra tidlig på morgenen hele uken igjennom.

Bildet har blitt mottatt med stor takknemlighet og glede, for, som sogneprest dom Alois Brodersen skriver til menigheten, «så er det ikke bare et bilde som kommer til oss, et bilde som vi til og med allerede har en kopi av i vår kirke. Vi forbereder oss for å ta imot bildet av Den barmhjertige Jesus, med retrett og foredrag, med andakter og skriftemål, slik at vi kan åpne oss for å ta imot ikke noen penselstrøk med oljemaling på et lerret, men Jesus selv, Den Barmhjertige, som vi stoler på.» Og som p. Reginald Saviripillai minnet

oss på: Guds barmhjertige kjærlighet tilhører ikke en bestemt fromhet, men har eksistert til alle tider. Men gjennom budskapet om Den barmhjertige Jesus blir det formidlet på en måte som verden i dag kan forstå.

Bildet reiste videre til Sogn og Fjordane, hvor det var andakter og messe på flere steder: Helgheim kyrkje i Jølster, Eid kyrkje i Nordfjordeid, Loen kyrkje, Førde bedehus og Bø kyrkje i Leirvik. Videre dro bilen med bildet sørover mot Stavanger. Både på

fergekaaien og fergen vekket den spesielle bilen oppmerksomhet og undring.

Peregrinatio, altså pilegrimstur av et bilde eller en statue, er et populært uttrykk for religiøsitet i katolske land. Denne utgaven av Bildet av Den barmhjertige Jesus besøker menighet etter menighet i sin karakteristiske bil. Dette var første gang den beveget seg utenfor Polens grenser, til glede for St. Pauls medlemmer fra hele verden.

♦ Ewa Bivand og Anne Samuelsen

Leserbrev

Svar til Hans Fredrik Dahl

Hans Fredrik Dahl hevdet i spalten Signert at den kommende sak i tiden er frihet for seksuelle minoriteter (St. Olav 3/16). Han nevner ikke at homoseksualitet ble innført i 2009 i Norge, og at barneloven samme år ga lesbiske kvinner rett til kunstig inseminasjon.

Dahl trekker inn meg. Han skriver: «Vi føler vel alle at Nina Karin Monsen har mye rett i sitt synspunkt om at offisiell anerkjennelse av samliv mellom to av samme kjønn strider mot vår egen forståelse av ekteskapet.» Mitt syn er at ekteskapet pr. definitorisk er for mann og kvinne, og kun for to i antall. Ekteskapet er en rettsinstitusjon, velsignet av Gud, det er en jeg-du-relasjon, i nærhet og kjærlighet. Bare mann og kvinne kan sammen bli ett helt menneske og fullbyrde et samliv. Og: Alle barn har rett på far og mor, Guds gaver til alle mennesker helt fra unnfangelsen av.

Den homonormative bølgen Dahl åpenbart har sluttet seg til, interesserer seg ikke for barns interesser, bare voksnens. Barnet er ikke lenger en person, men en vare på et marked. Barn ble i 2009 fratatt rett til far så sant de har en «medmor». Enslige kvinner har ennå ikke rett til kunstig inseminasjon i Norge, men kan reise til Danmark eller andre land hvor de har denne retten. Eller de kan gå på byen.

Homoseksuelle menn handler også med tanke på egeninteressen. Tidligere politidirektør Øystein Meland, homoseksuell og nær venn av Jens Stoltenberg, skaffet seg barn ved hjelp av surrogati. Det er fremdeles forbudt i Norge. Enslige menn har gjort det samme. Barn vil snart i norsk barnelov også miste rett til mor. Dette dreier seg ikke om frihet

for seksuelle minoriteter, men om en voksenkonspirasjon der barn mister menneskerettigheter og menneskesynet reduseres i begge livets ender.

Hans Fredrik Dahl skriver ikke hvordan man skal finne ut hvem som tilhører hvilke seksuelle minoriteter og hvor lenge. Mange flyter frem og tilbake. Homoseksuelle er ingen minoritet som f.eks. farvede. De utgjør 1–2 % av befolkningen, har en begrenset seksualitet og fullbyrder ikke samleie. De kan ikke likestilles med heteroseksualiteten. Homosex er en del av heterosex, ikke omvendt. Den polyamorøse trenden som følger denne bølgen, ønsker en ekteskapslov for mange, både for kvinner og menn. Med barnemarkedet åpent for alle kan barn konstrueres etter ønske og settes inn i alle relasjoner, også i gruppeekteskap med 60–70–80-åringene som «foreldre». Det er bare å bestille.

Homoekteskapet som ble innført i 2009, endret ekteskapslovgivningen for alle, også for de som allerede var gift. Alle gifte kan med rette møtes med spørsmålet: Er du gift med en mann eller kvinne? Under den politiske prosessen ble ektepar diskriminert. Bare partnere fikk anledning til å samtykke til den nye ekteskapsloven. Den nye loven hadde ikke rettsvirkninger for noen av gruppene, partnere oppnådde bare ett nytt ord, ingen ny realitet. Den gamle ekteskapsloven og partnerskapsloven hadde samme ordlyd, bortsett fra § 1. Begge er nå opphevet, men partnere som ikke samtykket til nyskapingen, har beholdt sin lov. Jeg refererer til min bok *Kampen om ekteskapet og barnet, konsekvenser, argumenter og analyser* (2009).

Forbausende få kristne kjenner til at vi, en gruppe på syv ektepar, stevnet staten i 2009 for å få rett til å samtykke til den homonormative lovgivningen. Vårt ekteskap var også basert på fri vilje, en ekteskapsbetingelse. Men vi ble avvist i alle rettsinstanser. Vi klaget til menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg. Gruppen ektepar hadde vokst til 542, deriblant Per og Ingunn Lønning. Klagen dreide seg kun om retten til å føre sak i Norge. Vi ble avvist av den danske dommeren Peer Lorentzen.

Homonormativiteten – den nye sekten – har også invadert domstolen i Strasbourg, slik den har gjort i de viktigste internasjonale fora. Det heterosentriske verdensbilde skal fjernes helt. Det heteroseksuelle ekteparet og familien er ikke lenger moderne. Frem skal homoseksuelle, skjeive og transer, og alle som vil ha kjønnskifte. Jeg anbefaler Walt Heyers nettsted. Han levde et langt liv som transe, 42 år gammel lot han seg kastrere, ni år senere forsto han at en dyp separasjonsangst lå til grunn for hans valg. Han er nå 74 år og slåss for sannheten om de to kjønn. Det eksisterer en ekstrem forvirring i den homonormative politiske bevegelsen som det burde være alles plikt å rydde opp i. Noen aksepterer også dyreseks.

Barnet burde være den nye saken, spesielt for alle kristne. Gud har barn, Jesus er hans sønn. Den beste nyheten jeg har lest på lenge, er at India vil begrense kunstig inseminasjon til ektepar og kun tillate altruistisk surrogati mellom slektninger. Vi får håpe at forslaget går i gjennom.

Nina Karin Monsen

Syttende nye kardinaler

Pave Frans opplyste søndag den 9. oktober at han den 19. november 2016 ville kreere syttende nye kardinaler fra alle kontinenter. Tretten av dem er under åtti år og dermed stemmeberettiget ved et pavevalg. I tillegg er det fire over åtti år som kreeres til kardinaler for sine spesielle tjenester for Kirken.

De nye stemmeberettigede kardinalene er erkebiskop Mario Zenari (Italia), apostolisk nuntius i Syria; erkebiskop Dieudonné Nzapalainga CSSp av Bangui i Den Sentralafrikanske republikk; erkebiskop Carlos Osoro Sierra av Madrid i Spania; erkebiskop Sérgio da Rocha av Brasilia i Brasil; erkebiskop Blase Joseph Cupich av Chicago i USA; erkebiskop Patrick D'Rozario CSC av Dhaka i Bangladesh; erkebiskop Baltazar Enrique Porras Cardozo av Mérida i Venezuela; erkebiskop Jozef De Kesel av Mechelen-Brussel (Malines-Bruxelles) i Belgia; biskop Maurice Piat CSSp av Port-Louis på Mauritius; biskop Kevin Joseph Farrell (USA), prefekt for det nye dikasteriet for legfolk, familien og livet; erkebiskop Carlos Aguiar Retes av Tlalnepantla i Mexico; erkebiskop John Ribat MSC av Port Moresby på Papua-Ny Guinea; og erkebiskop Joseph William Tobin CSsR av Indianapolis i USA.

P. Simoni (86) er den siste overlevende albanske presten som led under kommunistenes forfølgelse. Han måtte i 28 år tåle kommunistenes tortur, fengsling og tvangsarbeid.

• [Kathpress / press.vatican.va/salastampa Katolsk Informasjonstjeneste \(Oslo\) \(pe\)/St. Olav](http://kathpress.com/press.vatican.va/salastampa/KatolskInformasjonstjeneste(Oslo)(pe)/St.Olav)

Foredrag om Olavsklosteret

I år feirar dominikanarordenen ein stor åremålsdag. Det er gått 800 år sidan pave Honorius III i 2016 godkjende ordensregelen deira. Det første klosteret i Norden kom i Lund i 1223. I Noreg fekk me Olavsklosteret i Oslo år 1239. Ruinane ligg i dag godt synlege i mellomalderbyen, litt aust for Oslo sentrum. Vil du vita meir?

Kom og høyr foredraget ved arkeolog Alf Tore Hommedal ved Universitetet i Bergen i St. Dominikus kloster tysdag 29. november 2016 kl 19.30.

Arrangør:
St. Dominikus klostervener
www.klostervener.no

Ny generalabbedisse for Birgittasøstrene

Birgittasøstrene av den hellige Maria Elisabeth Hesselblads ordensgren har nettopp avsluttet sitt generalkapittel i Farfa i det nordre Lazio i Midt-Italia, hvor sr. Fabia Kattakayam ble valgt til ordenens femte generalabbedisse. Hun etterfølger Tekla Famiglietti, som trådte tilbake av aldersgrunner.

Mor Fabia er 52 år gammel og har de siste seks årene vært priorinne ved Birgittaklosteret i Napoli. Hun ble født i Iritty i distriktet Kannur i Kerala i det sørvestre India, men hun har arbeidet i Italia de siste tretti årene. Til generalvikar (generalabbedissens stedfortreder) valgte kapitlet sr. Hilaria fra klostret i Maribo i Danmark. Hun kommer fra Mexico og har vært i Norden i ti år.

I dag har denne birgittinske ordensgrenen over 600 søstre, som er aktive i 55 klostre i nitten land på fire kontinenter – inkludert Norge. I India er det 21 birgittaklostre spredd i ulike stater. Ordenens offisielle navn er Vår Frelseres Orden (Ordo Sanctissimi Salvatoris – OSsS).

• [Vatikanradioen / mattersindia.com / Katolsk Informasjonstjeneste \(Oslo\) \(pe\)/St. Olav](http://vaticanradioen.com/mattersindia.com/KatolskInformasjonstjeneste(Oslo)(pe)/St.Olav)

Vatikanet: Ja til kremasjon, men nei til askespredning og urner i hjemmet

Den katolske kirke ønsker begravelsesformer som gjenspeiler det kristne håp om oppstandelsen. Kirken fortsetter å foretrekke begravelse i bakken, men godtar kremasjon som et alternativ. Derimot forbyr spredning av asken i luft, på land, i vann eller på noe annet vis, og Kirken imøtekommer ikke det i noen land tiltagende ønske om å oppbevare de avdødes aske i en urne i hjemmet – eller det at asken innkapsles i eller omgjøres til en minnegjenstand av noe slag. Dette opplyste kardinal Gerhard Müller, prefekt for Troskongregasjonen i Vatikanet, da han 25. oktober presenterte instruksjonen *Ad resurgendum cum Christo* («For å gjenoppstå med Kristus»).

Instruksjonen er kommet etter henvendelse fra biskoper rundt om som savnet anvisninger fra Pavestolen.

For over femti år siden opphevet Kirken forbudet mot kremasjon. Det er tillatt, men ikke når den velges av grunner som strider mot kristen lære. Instruksjonen redegjør for hvorfor det er slik at vanlig begravelse best uttrykker både Kirkens tro om mennesket og om livet etter døden – kjødets oppstandelse. Den begrunner deretter hvorfor asken etter kremasjon hører til et særlig helligt sted, på en kirkegård eller i en kirke, eller et annet sted satt til side for de døde levninger. Omgangen med de døde levninger må være slik at man unngår å gi næring til mulige misforståelser av for eksempel panteistisk, naturalistisk eller nihilistisk art, og det er viktig å holde fast ved at de avdøde kristustroende er en del av Kirken, at de levende ber for dem og minnes dem, og at det er rett at deres levninger motas og bevares med respekt i det kirkelige fellesskap på slike steder som fra århundrer av er helliget dette formål.

• [Claes Tande for katolsk.no/St. Olav](http://Claes.Tande.for.katolsk.no/St.Olav)

Freddy er tilbake
26. november!

St. Olav forlag
Siden 1889

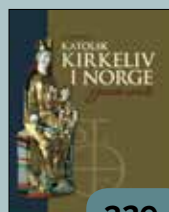
298,-

Ståle J. Kristiansen
& Peder K Solberg (red.):

SEGL 2016

Katolsk årsskrift for religion
og samfunn

2016-utgaven av SEGL har hovedtemaet BARMHJERTIGHET & SÅRBARHET. Vi markerer også at MOR TERESA i år ble helligkåret, hun som av Johannes Paul II ble omtalt som «barmhjertighetens ikon». Årets utgave er nummer fem i rekken av dette katolske årsskriftet, som tar utgangspunkt i en katolsk humanistisk tenkning. En rekke dyktige skribenter bidrar – både katolikker og ikke-katolikker – innenfor sitt interesse- eller fagfelt, det være seg kunst, litteratur, teologi, spiritualitet og aktuelle samfunnsspørsmål. SEGL er et kvalitetsprodukt i alle ledd, så det er kanskje ikke rart at Katolsk Orientering i Danmark har omtalt det som et nødvendig «husapotek» for alle katolikker? Se www.stolavforlag.no for full innholdsfortegnelse og unn deg SEGL 2016!

329,-

Liv Hegna (red.):

KATOLSK KIRKELIV I NORGE

GJENNOM 1000 ÅR

Jan Schumacher, Else-Britt Nilsen, Bernt Oftestad, Liv Hegna, Torbjørn Olsen og biskop Bernt Eidsvig gir oss innblikk i katolsk kirkehistorie i Norge: fra de første vikingene i år 793 plyndret klosteret på Lindisfarne i England, til kristningen av landet, reformasjonen, krigen og frem til vårt tids store innvandringsbølge.

KATOLSK ALMANAKK 2017

Med ukesoppslag og liturgiske referanser for hver dag i kirkeåret, gjeldende liturgiske farge, angivelse av tidebønner, helgenfester og andre høytider samt dager med kirkeplikt og offisielle flaggdager. Adressedelen har kontaktinformasjon til Den katolske kirke i Norges ulike instanser. Inneholder også et lite utvalg klassiske bønner, samt pavens bønneintensjoner.

329,-

John L. Allen Jr.:

FORFULGT

Den globale krigen mot kristne

En av de mest respekterte journalister i USA, den bestselgende forfatteren John L. Allen Jr., presenterer sin enestående kunnskap om internasjonal politikk og den bekymringsverdige situasjonen for kristne minoriteter verden over. Fra Irak og Egypt til Sudan og Nigeria, fra Indonesia til det indiske subkontinentet, er kristne i dag verdens mest forfulgte religiøse gruppe. Allen avslører truslene og gir innsikt i hva som kan gjøres for å stoppe det han betegner som «den globale krigen mot kristne».

349,-

James Martin:

Å FINNE GUD I ALLE TING

Ignatiansk veiledning for (nesten) alt
mellom himmel og jord

Denne bestselgeren av den velrennomerte jesuitt-pateren James Martin er en praktisk åndelig håndbok basert på den hellige Ignatius av Loyolas liv og lære. Sentrert rundt Ignatius' mål «å finne Gud i alle ting» beskriver boken hvordan vi kan håndtere relasjoner, penger, arbeid, bønn og beslutninger – og alt mens vi bevarer en god porsjon humor. Vi finner blant annet kapitler om begjær og det åndelige liv, bønn, beslutningstaking og om det å være handlende, kontemplative mennesker. Boken er fylt med brukervennlige eksempler, humoristiske historier og anekdoter fra jesuithelgenen og andre prester og brødres liv.

175,-

www.stolavforlag.no

En bok som holder hva den lover

James Martin SJ:

Å finne Gud i alle ting.

Ignatiansk veiledning for (nesten) alt mellom himmel og jord

Oversatt av Eirik Steenhoff

Oversettelse appendiks: Ingvild Røsok

St. Olav forlag, 2016

437 sider, 329 kr

Da jeg så tittelen første gang, tenkte jeg at dette var vel å ta munnen for full, men hva gjør ikke forfattere eller forlag for å få produktet solgt? Heldigvis svarer boken selv på min kyniske bemerkning: «Den er en veiledning til å oppdage at Gud finnes i hver eneste dimensjon av ditt liv. Gud finnes i alt og i alle» (s. 11).

Originalutgaven fra 2010 har vært en bestselger på engelsk, og det er veldig tydelig at den amerikanske jesuittpater James Martin er godt kjent med den hellige Ignatius av Loyola. Selv formet i jesuittenes spiritualitet, kjenner han den fra innsiden og har gjort egne erfaringer i bønn og aktivt apostolat. Han skriver enkelt og godt og har mange treffende eksempler som lettfattelig beskriver spiritualiteten og den aktuelle situasjonen hvor spiritualiteten kommer til anvendelse.

Oversetterne kommer for det meste godt ut av det. Det er en ingen liten oppgave å gjengi en så stor bok med så tett innhold. Språket flyter, og det går greit å følge tankegangen. Likevel

er det dessverre en svakhet at oversetterne ikke er fortrolige med kjernebegreper i ignatiansk åndelig veiledning. Derfor blir oversettelsen enkelte steder utilstrekkelig eller utydelig. En prat med en av lederne for retrettsentret på Grefsen kunne ha løst problemet. P. Martin bruker også sin medbror Gerald Manley Hopkins' dikt *Pied Beauty* om sin kjærlighet til Gud. Det var klokt å la diktet stå på engelsk, men dessverre skjemmes det av flere leie trykkfeil.

Kontemplativ i handling. Ignatiansk spiritualitet handler om å være en kontemplativ i handling. P. Martin gir oss god innsikt i menneskelivet. Der kan Gud være overraskende nær hvis vi bare lærer å se riktig.

Gud kan merkes i hele livet, i møter, mennesker og hendelser. Og ikke minst i vår lengsel, som er din egen iboende tiltrekning til Gud. Kraften som strekker seg mot Gud, kommer fra Gud, og er der fordi vi alle er skapt i Guds bilde. «Når vi gir uttrykk for våre ønsker, kommer vi nærmere Gud. Ellers ville det være som å aldri fortelle en venn om dine innerste tanker. Din venn ville komme på avstand. Når vi forteller Gud om våre ønsker, fordypes forholdet» (s.70).

Jesuitter tenker med Kirken. Det er en dypt katolsk tanke at man ikke kan være kristen i et tomrom, eller alene. Vi har Kirken å takke for at vi i det hele tatt har hørt om Jesus. Guds åpenbaring har kommet til oss gjennom Kirken.

Stillhet. Den hellige Ignatius vil at retrettene skal være i stillhet. Å være stille er krevende og uvant for moderne mennesker, men i stillheten taler Gud. P. Martin skriver: «Min søster sier ofte til ungene sine: 'Det er en grunn til at du har to ører og én munn. Det er viktigere å lytte enn å snakke'» (s. 151). Han siterer også den amerikanske forfatteren Richard Leonard: «Om du føler deg langt fjernet fra Gud, glett hvem som har fjernet seg fra hvem!»

P. Martin gir en god innføring i ignatiansk jesusmeditasjon, som bruker ens egen fantasi som middel for bønn og forening med Gud. Også den ennå eldre måten å lese Bibelen på, *Lectio divina*, har stor plass i ignatiansk bønn.

Lidelse og valg. P. Martin tar også for seg å finne Gud midt i lidelsen. Her

treffer han et ømt punkt: Hvem i all verden vil lide? Mange vil mene at lidelse, smerte og sykdom er utålelig, som ikke må få nå meg. Er det noe godt i lidelsen? Vil Gud at jeg skal ha det vondt? Også her kan Gud finnes. Det er ingen ny tanke, heller ikke original hos Ignatius. Paulus skriver det samme i brevet til romerne (jf. Rom 8,28). Her er det mye innsikt å hente, og noe som kan hjelpe til å forstå og leve med egen svakhet og utilstrekkelighet.

En viktig del av boken tar for seg de valg vi tar. Her har Ignatius et klart syn for det som trengs for å gjøre gode valg. Det er ryddig avveining av argumenter for og imot, og tegn som viser deg før du tar et valg om det valget ville gjøre deg fri eller ufri.

Mystikk. Mange vil bli overrasket over at ignatiansk spiritualitet har en særpreget mystikk. Den kjente tyske teolog og jesuitt Karl Rahner (1904–1984) mente at «hvis det skal finnes kristne i det tredje årtusen, så må de være mystikere». Det kunne han påstå fordi ignatiansk spiritualitet i bunn og grunn er en «jordrettet mystikk». Gud er intenst og mangfoldig til stede i sitt skaperverk og kan erfares av vår fornuft. Fordi vi kan møte Gud i alt, over alt og i alle, så behøver vi ikke være «himmelvendt» for å være kontemplative: Det vi trenger, er å være våkne for Guds nærvær i vår verden, han kan tale til oss *her*. Da er det ingen plass for en «from engstelse» for verden, da er ikke noe sted gudløst eller gudsforlatt. Da er alle disse stedene steder hvor Gud kan bli synlig.

Inspirerende. For meg er dette en veldig inspirerende oppdagelse, og det gjør meg enda mer takknemlig for at en bok som denne finnes: Den er jordnær, klar og opplysende. Det er tydelig at den som skrev den, vet hva han snakker om, så boken er til å stole på – ja, den holder hva den lover: Den gir veiledning for (nesten) alt.

Til sist: Ikke les boken slik jeg leste den, alt på en gang – selv om jeg kjente meg godt igjen i eksemplene. Les den i små porsjoner og gled deg over den lenge. Dette er en bok for alle.

Erik J. Ruud SM

Fra skjebne til design

Eivor Andersen Oftestad:

Vi lager barn

Frekk forlag, 2016
203 sider, 349 kr

Vi lager barn er den prosaiske tittelen på Eivor Andersen Oftestads spenstige bok. Som mor til fire vet hun vel hva det vil si, men her er det ikke primært de biologiske prosessene som er hovedsaken, derimot en kulturhistorisk gjennomgang av «reproduksjon gjennom 500 år».

Tidsrommet er perioden fra reformasjonen og frem til i dag, fra det å ta imot barn som Guds gave til å planlegge og kanskje også designe sitt ønskebarn – fra skjebne til privat valg, altså. Nå er det å få barn aldri bare privat, skriver Oftestad innledningsvis, det er helt grunnleggende for et samfunn og derfor noe samfunnet går inn for å regulere. «Uten barn, ingen fremtid.» Å få barn har både religiøse, politiske og sosiale implikasjoner, og forfatteren berører dem alle.

Boken er inndelt i tre hoveddeler: «Å lage barn i tidlig protestantisk kultur», «Å lage barn i industrisamfunnet», «Å lage barn i den postindustrielle velferdsstaten», for til slutt å reise en del spørsmål omkring det «Å lage barn i fremtiden». I de to første delene beskrives og diskuteres unnfangelse, svangerskap, fødsel, de barnløse og de som faller utenfor ordningen. Men der er én viktig forskjell som mer enn antyder hvor det bærer: Del I innledes med et kapittel

om *Barneavl som Guds ansvar*, del II med *Barneproduksjon som samfunnets ansvar*. I del III om den postindustrielle velferdsstaten snakkes det verken om avl eller produksjon lenger, men om *Barnedesign*, og nå som individuelt ansvar. De som faller utenfor ordningen i del III, er verken ugifte mødre eller uekte barn, men de som blir uønsket gravide, barn som er alvorlig syke eller har avvik som ikke er innenfor rammen av «ønskebarnet». Selvbestemt abort og bioteknologi reiser helt nye problemstillinger og dilemmaer.

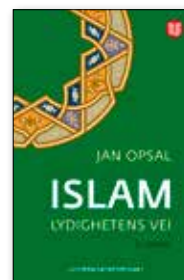
Boken er rikt og godt illustrert. Billedredaktør er kunsthistoriker og professor i kulturhistorie ved Menighetsfakultetet Kristin Blikrud Aavitsland. Grafisk formgiver Anette L'Orange har gjort en storartet jobb med bokdesignen, hvor hun på omslaget og omslagssidene boltrer seg med utgangspunkt i Lucas Cranach den eldre *Adam og Eva* (1526), som gjengis i boken; fra et nærbilde av navle og fikenblad på det hudfargede omslaget, til de frodigste varianter på bokens omslagssider; til å begynne med «ren natur»: Adam og Eva, eplet, slangen, avslutningsvis Eva med preventiver i hendene og Adam på vei bort fra henne med porno i den ene hånden og avlagt sæddose i den andre – selvtilstrekkelige og med full kontroll over reproduksjonen. Å lage barn er entydig blitt et resultat av planlegging og kontroll, om så skal være, alene.

På 1500-tallet var barneproduksjon Guds ansvar: «Får du barn, så takk Gud. Får du ikke barn, takk også Gud.» I dag er Gud satt på sidelinjen, mennesket alene er ansvarlig for de barn det produserer. «Fremtidens barneproduksjon består av en rekke valg foreldre aktivt må ta stilling til», skriver forfatteren, og jo mer vi vet, desto større blir det personlige ansvaret – men hvor stort ansvar vil vi egentlig ha, spør hun, og hvor stort ansvar klarer vi?

Gjennom fortellinger, biografiske beretninger, refleksjoner, tidsriktige bilder og tekstutdrag fra skjønnlitteratur, kronikker, gravtaler, lover med mye mer i epokene som beskrives, ledes vi gjennom tidligere tiders forhold til svangerskap, fødsel, ektefødte vs. uektefødte barn og barnløshet til dit utviklingen har ført oss: prøverør, sæddonasjon, eggdonasjon, surrogati

og sortering. Alt berøres i denne boken, som er underholdende og tankevekkende på én og samme tid, og som nettopp åpner for det som var forfatterens uttalte hensikt innledningsvis: å gi grunnlag for ansvarlig refleksjon omkring endringene i synet på reproduksjon og barn i vår tid. Det er bare én ting mer å si: Les den!

Sr. Anne Bente Hadland OP

Jan Opsal:

Islam. Lydighetens vei

Universitetsforlaget, 2016
400 sider, 429 kr

Rett før Sankthans lanserte Universitetsforlaget tredje utgave av dosent Jan Opsals *Islam. Lydighetens vei*. Siden førsteutgaven utkom 1994 og den neste ni år senere, er boken blitt et sentralt norsk standardverk om Islam.

Opsal er dosent i religionsvitenskap ved VID vitenskapelige høyskole i Stavanger (tidligere Misjonshøyskolen). Gjennom mer enn 40 år har han forsket på forholdet mellom islam og kristendom og skrevet om denne religionen i lærebøker, fagbøker, tidsskifter og dagspressen.

– De som tegner unyanserte skremmebilder av islam, bidrar til å legitimere de mest radikale og problematiske former for islam, uttalte han allerede 28. juli i fjor i intervju med *Sunnmørsposten*. I et tidligere intervju med samme avis sa han: – Miljøer som henter fram de verste utslag av islam og generaliserer dem, snakker ikke sant om sin neste.

Blant dem Opsal har vært debatert med, er Fjordmann.

Fred og sannhet. Sjefsimum Senaid Kobilica fra Det islamske Fellesskap møtte 2. august biskop Bernt Eidsvig og fungerende Oslo biskop Anne May Grasaas i Oslo katolske domkirke for å kondolere og uttrykke sorg over islamistangrepet utenfor Rouen som gjorde p. Jacques Hamel til martyr. Møtet mellom biskopene ble formidlet av Ingrid Rosendorf Joys i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Under møtet med sjefsimumen uttalte biskop Eidsvig at slike vil være viktige fremover. – Vi har som trossamfunn felles mål og felles forståelse av troens frukter, som er fred og sannhet.

Udogmatisk. Det befriende med Opsals bok er at den er så lite dogmatisk og presenterer flere veier til Mekka. Han fremholder i forordet til denne utgaven at ethvert forsøk på å svare på hva islam er, vil være en innsnevring av virkeligheten. Han mener dertil at kunnskapsnivået er blitt høyere siden bokens førsteutgave utkom for 22 år siden.

Når man leser en del kommentarfelt i nettdebatten om innvandring, flyktninger, integrering og islam, kan man i hvert fall fastslå at kunnskap og opplysning av den typen Opsal gir, stadig er sårt tiltrengt. Boken er nyttig for alle som ønsker dialog og integrering – enten de er studenter, kulturinteresserte eller statsråder.

Naboskap. Bokens første kapittel i første del heter «Europa og islam – et vanskelig naboskap». Femte del er «Islams veier gjennom verden». De to siste kapitler tar for seg Vesten og Norge. Sjette og siste del er bokens oppslagsdel og spenner fra minileksikon med viktige ord og begreper, via islamsk kalender, Muhammeds familie og Allahs 99 navn til bibliografi og register.

En svært nyttig bok, klar i tanke og språk og forbilledlig i sin oppbygning. Måtte den skape dialog!

Steinar Rivedal Wiik OP

Foruten bøker til egen og andres juleglede, bugner butikken nå av julekrybbefigurer, lys og lysestaker (også adventsstaker), ikoner, røkelse, julepynt, vakre julekort og ikke minst: musikk.

➔➔➔➔➔ Åpningstider: ➔➔➔➔➔

I november:

Tirsd. - fred.: 10 - 17

Lørd.: 11 - 15

Sønd.: 12.30 - 14

I desember:

Tirsd., onsd., fred.: 10 - 17

Torsd.: 10 - 19

Lørd.: 10 - 15

Sønd.: 12.30 - 15

Vi holder stengt på mandager.

198,-

Julegave med mening!

– Teksten er en sterk kombinasjon av vitenskap, politikk og teologi, og pave Frans har maktet ved denne kombinasjon og ved sin person og sitt embede å løfte klima opp på det nivå det hører hjemme: til et moralsk anliggende som angår oss alle.

Biskop Bernt Eidsvig

Meninger og fakta om menneskelivet

Spørsmålet om «når menneskets liv egentlig begynner», er viktig fordi svaret kan knyttes tett til abort. Takket være moderne medisin og genetisk forskning har vi god innsikt i når nytt liv begynner. Prosessen når kvinnens eggcelle og en sædcelle fra mannen sammensmeltes, kaller vi befruktning. I dette øyeblikket bygges unik genetisk kode der kjønn, øyefarge og hudfarge avgjøres og utviklingen av det nye individet begynner. Når cellene har smeltet sammen, deler det befruktete egget seg i to nye celler. Cellene fortsetter å dele seg omtrent hvert døgn. Først fire, så åtte, så 16 celler. Etter 18 dager slår hjertet, som noe senere pumper blod til leveren og hovedpulsåren.

Livet har startet på en 38 ukers reise i mors liv før fødselen.

På det biologiske nivå er det ubestridt at når de to kjønnsceller forenes, er en irreversibel prosess i gang. Muligheten for at det kan bli tvillinger, forringer ikke at det fra starten er menneskeliv. Hva skulle det ellers være?

«Når skal et foster tillegges personstatus og ha krav på beskyttelse? Nyere forskning støtter mer og mer argumentet om at utviklingen er kontinuerlig, og at det ikke er mulig å sette noe klart skille i den biologiske utviklingen bortsett fra konsepsjonen» (professor Ola Didrik Saugstad, Universitetet i Oslo, overlege ved Rikshospitalets nyfødtavdeling, kronikk VG 10.01.07). Berømte forskere som dr. Jerome LeJeune, professor i genetikk som oppdaget kromosomet ansvarlig for Downs syndrom, sår aldri tvil om at det menneskelige liv begynner ved befruktningsøyeblikket. Den katolske kirke lærer også at menneskelivet begynner da. Denne læren støttes av vitenskapelige fakta, «nyere forskning» bare styrker, ikke svekker, denne erkjennelse.

Samtidig lærer Kirken at enhver fri, informert, bevisst handling som tar sikte på å hindre det nye menneskeliv i å utvikle seg naturlig fra

befruktningsøyeblikket, er uakseptabel. (Jf. *Den katolske kirkes katekisme*, nr. 472, 2323.) Den er et angrep på menneskeliv. Abort faller under denne beskrivelsen.

Det er en vesensforskjell mellom spontanabort og provosert abort. I første tilfelle har vi en naturens hendelse, uten menneskets tilskyndelse. Provosert abort er tiltak som har til hensikt å hindre fødsel av et barn – uansett om den skjer tre dager eller tre uker etter befruktning. Argumentet at spontanabort skjer ofte, har liten betydning. Bare sammenlign med spebarnsdødelighet. At den nyfødte har menneskeverd, reduseres ikke av forekomsten av tidlig død. Dødstall for nyfødte varierer sterkt mellom rike og fattige land, man kan ikke si at spebarn i Norge har mer menneskeverd enn nyfødte i et fattig land.

Så gjelder det spiralen – er dette virkelig bare ikke-livstruende prevensjon? Vi må vurdere hormonspiral og kobberspiral. Hormonspiralen a) fortykker slimet i livmorhalsen, b) nedsetter sædcellenes bevegelighet, c) hindrer slimhinnen i livmoren fra å utvikle seg. Dette gjør at livmoren ikke vil kunne ta imot et befruktet egg slik at det kan vokse videre her. Det mål som aktivt og direkte etterstrebes, er at svangerskapet avbrytes så tidlig som bare mulig. Selv om det er oftest er a) og b) som finner sted, er c) er også et reelt scenario. Tilfellet c) er veldig likt hos kobberspiralen. Ved andre preparater som Depo-Provera og Norplant, hefter lignende innvendinger.

Da er spørsmålet: Har en lege ikke lov til å nekte å utføre prosedyrer som blant annet har som hensikt å avbryte menneskelivet? Den polske lege Katarzyna Jachimowicz har sin Kirkes fulle støtte, hennes samvittighetsavgjørelse er i fullt samsvar med Kirkens lære om abort og om kunstig prevensjon (se *St. Olav* 3/2016, s. 19f). Måtte hun nå frem i sin rettstvist for domstolene!

P. Valdemaras Lisovskis, lisensiat i moralteologi, PU Gregoriana, Roma

F. Claes Tande, lisensiat i kirkerett, PU Gregoriana, Roma

Den 1. august begynte **Henrik Emil Greve** som ny generalsekretær i Norges Unge Katolikker. Han har vært aktiv i organisasjonen på mange plan og har vært konfirmant-

kateket og midlertidig katekeskoordinatør i Stavanger. Av utdanning er han samfunnsviter og har en bachelor i Europastudier ved Universitetet i Bergen (UiB) og på Det jagellonske universitet i Kraków, og en master i Sammenlignende politikk fra UiB.

• *St. Olav*

Den 9. august ble fransiskanerkommuniteten i Arendal styrket med et nytt medlem. **P. Gustaw Brzozowski OFM** ble født 5. mars

1976 i Działdowo i Polen og trådte inn i fransiskanernes St. Hedvig-provins (Wrocław i Polen) i 2001. Etter å ha fullført teologiske studier i fransiskanernes seminar, ble han presteviet 15. mai 2009 i Wrocław. Han har virket i fransiskanermenighetene i Wambierzyce og Nysa.

• *katolsk.no 4. oktober 2016/katolsk.no*

Tromsø stift ansatte 1. september **Sylwia Hlebowicz** (31) som registeransvarlig/konsulent 1/3 stilling. Sylwia er opprinnelig fra Polen og utdannet filolog.

• *Melding fra Tromsø stift/St. Olav*

Landsmøtet i Norges Unge Katolikker valgte 4. september **Joakim Ramse** (28) til ny leder. Han har det siste året sittet som nestleder i organisasjonen. Med seg i Arbeidsutvalget har han følgende team: **Jakob M. Voigt** (nestleder og redaksjonsansvarlig); **Sandra Kim Eldevik** (arrangementsansvarlig); **Anja Zawadzka Persvold** (formasjonsansvarlig); **Ivan Vu, Loan Anh Tran, Abel Amar** og **Ingebjørg Bærø** (regionsrepresentanter).

• *www.nuk.no/St. Olav*

Vatikanet

Den hellige stol har utnevnt biskop **Bernt Eidsvig** som nytt medlem av Gudstjeneste- og sakramentkongregasjonen. Biskop Eidsvig var den eneste fra Norden blant de 27 nye medlemmene av kongregasjonen. En kongregasjon er et «departement» i Vatikanet med et definert ansvarsområde, i dette tilfelle liturgi.

– Dette er en stor glede. Jeg ser frem til å ta fatt på dette viktige arbeidet. Liturgien er jo selve Kirkens åndedrag, sier biskop Eidsvig i en kommentar til katolsk.no.

♦ katolsk.no 28. oktober 2016/St. Olav

Norsk katolsk bisperåd

Norsk katolsk bisperåd har oppnevnt medlemmer av liturgikommisjonen for perioden 1. september 2016–31. august 2021: biskop **Bernt Eidsvig** Can.Reg. (formann), mgr. **Torbjørn Olsen** (viseformann), **Olav Rune Ekeland Bastrup**, p. **Frode Eikenes**, p. **Miroslaw Ksiązek MSF**, p. **Ragnar Leer Salvesen**, p. **Ole Martin Stamnestrø**, p. **Hallvard Hole OFM**, sr. **Ragnhild Marie Bjelland OP**, **Sigurd Hareide**, **Kristin Heffermehl**, **Nils Heyerdahl**, **Heidi Øyma** og **Knut Ødegård**. Som sekretær stiller OKB pastor Oddvar Moi.

♦ Melding fra Liturgikommisjonen/St. Olav

Tromsø

Biskop **Berislav Grgić** av Tromsø har foretatt følgende utnevnelser: **Elisabeth Grenness** (Tromsø) ble 20. april utnevnt til medlem av stiftets finansråd til 23. juni 2019; **Torvild Oftestad** (Oslo) ble 27. august utnevnt til medlem av skolestyret for St. Eystein skole, Bodø, for perioden 2016–2018; p. **Marek Chelminiak** MSF er med virkning fra 1. oktober løst fra embetet som sogneprest i St. Eystein menighet, Bodø, og utnevnt til sogneprest i Hl. Ånds menighet, Mosjøen; p. **Andreas Kosciukiewicz** MSF er med virkning fra 1. oktober løst fra embetet som sogneadministrator i Hl. Ånds menighet, Mosjøen, og utnevnt til sogneprest i St. Eystein menighet, Bodø; p. **Erhard Alfons Osmańtzik** MSF er med virkning fra 1. oktober løst fra embetet som sogneadministrator i Kristus Konge menighet, Narvik, og utnevnt til kapellan i St. Mikael menighet, Hammerfest, med ansvar for Øst-Finnmark (bosatt i MSF-kommuniteten i Tromsø);

Den 6. september 2016 kom **Ella (Petronella Maria Mathea) Gerrickens** til Norge for å bli en del av Focolare-fellesskapet i Oslo. Ella er født i Nederland, og siden 1996 har

hun bodd i Focolare-fellesskap: først i Eindhoven (Nederland) og de siste 10 år i København.

Ella er utdannet logoped og er veldig glad i musikk. Hun liker å synge og spiller ulike musikkinstrumenter. Hun vil bli en stor berikelse for Focolare i Norge, spesielt når det gjelder barne- og ungdomsarbeidet.

♦ Melding fra Focolare

K&H på Høgskolen i Oslo og Akershus. Hun har vært frivillig ungdomsarbeider i St. Johannes fra menigheten startet opp.

♦ katolsk.no 14. oktober 2016/St. Olav

Midt i oktober startet **Thormodur Ingi Pálsson** (40) i den nyopprettede stillingen som byggeleder i Oslo katolske bispedømme. Thormodur er utdannet byggmester ved Sau-

darkrókur byggmesterskole på Island. Han har også tømrerutdanning og har i tillegg studert litteratur og norsk. Han har de siste månedene vært selvstendig næringsdrivende i byggebransjen og var før det daglig leder i to år for Flyt entreprenør i Oslo.

♦ katolsk.no 18. oktober/St. Olav

Under en messe i St. Josephs kirke i Oslo 9. september inkardinerte biskop **Bernt Eidsvig** pastor **Amendo B. Alfaro Jr.** i Oslo katolske bispedømme (OKB). Derved

blir han også ekskardinert fra bispedømmet Maasin (Filippinene) og i prinsippet knyttet til OKB for resten av livet. Han har gjort tjeneste i bispedømmet siden 2004 «på utlån» fra Maasin.

♦ katolsk.no 7. september 2016/St. Olav

Fra og med 24. oktober er **Iza-bela Wojdyga** OKBs nye resepsjonist og sentralbordoperatør. Hun er fra Wroclaw i Polen, kom til Norge i 2006 og har en

mastergrad i sosiologi. Hennes tidligere arbeidsgivere er mobiloperatørselskapene Mycall og Onecall, hvor hun jobbet med henholdsvis kundeservice og saksbehandling. Hun snakker norsk, engelsk og polsk.

♦ katolsk.no 18. oktober/St. Olav

Tromsø stift ansatte 1. oktober **Jan Marian Kochanowski** (55) som vaktmester. Han er utdannet bilmekaniker, er opprinnelig fra Polen og kom til Norge i 2013.

♦ Melding fra Tromsø stift/St. Olav

P. Antonius Sohler er inkardinert i Tromsø stift. Han ble presteviet 8. desember 1999 for *Jesu, den evige yppersteprests, verk* og har virket i Norge siden juli 2015. I april

2016 søkte han sitt verk og Tromsø stift om ekskardinasjon, henholdsvis inkardinasjon. Dette ble imøtekommet av begge parter og formelt innvilget i dekret fra biskop Berislav Grgić av 8. september 2016.

♦ Melding fra Tromsø stift/St. Olav

St. Johannes apostel og evangelist menighet på Bredtvet i Oslo har fra 3. oktober ansatt **Irene Bautista** (21) i en 30 % stilling som barne- og ungdomsarbeider. Irene er

født og oppvokst i Groruddalen og har filippinsk bakgrunn. Siden 2014 studerer hun til grunnskolelærer fra 5.–10., med fokus på engelsk, RLE og

p **Mieczyslaw Wiebskowski** MSF er med virkning fra 1. oktober løst fra embetet som kapellan i St. Mikael menighet, Hammerfest, med ansvar for Øst-Finnmark og utnevnt til sogneadministrator i Kristus Konge menighet, Narvik; **Thomas Sivertsen** (Bodø) ble 8. september utnevnt til medlem av finansrådet for Tromsø stift frem til 23. juni 2019. **Elizabeth B. Jensen** avsluttet 7. september 2016 sitt verv i finansrådet.

♦ Melding fra Tromsø stift/St. Olav

Trondheim

Apostolisk administrator av Trondheim Bernt I. Eidsvig har løst p. **Waldemar Jachymczak** fra sitt embede som kapellan i Vår Frue menighet, Ålesund, med virkning fra 10. september. Biskopen i Tarnów har nå bedt ham om å bidra i en menighet i sitt hjemland, og p. Waldemar reiser derfor tilbake til Polen.

Biskop Eidsvig har utnevnt p. **Tomasz Mirosław Bazuła** til kapellan i Vår Frue menighet, Ålesund, med virkning fra 10. september. Fra samme dato løses p. Bazuła fra sitt embede som kapellan i St. Sunniva menighet, Molde, og St. Eysteina menighet, Kristiansund.

♦ Melding fra Trondheim stift/St. Olav

Vi gratulerer!

Foto: Erik Bilsland

Vi gratulerer sr. **Dana Benedicta Pawłowicz** OP, som avla sine evige løfter på festen for Korsets opphøyelse, onsdag 14. september, i St. Dominikus kirke. Hovedcelebrant var biskop Bernt Eidsvig, og kongregasjonens generalpriorinne, sr. Else-Britt Nilsen OP, tok imot løftene.

Sr. Dana Benedicta er født i Lublin (Polen) i 1972 og er utdannet billedkunstner. Etter flere opphold i Norge trådte hun inn på Sta. Katarinahjemmet i 2010. Hun avla sine første løfter i 2013.

In Memoriam

Sr. Maria Rosa Høfling

Sr. Maria Rosa Høfling ble født den 17. juni 1928 i Sletten, Tyskland. Hun trådte inn i SFX-kongregasjonen i 1951 i Kutzberg, hvor søstrene hadde et hus for postulanter og drev barnehage.

Hun kom til Norge i 1952 og ble novise i St. Halvards kloster på Sylting. I 1954 avla hun sine første løfter og i 1957 de evige.

Sr. Maria Rosaria var en dyktig organist. Hun spilte orgel under

tidebønner for søstrene, under messen søndager, ved bryllup og begravelser, og la stor vekt på korøvelser til de store festdager i kongregasjonen.

Sr. Maria Rosa var utdannet barnehagelærerinne og ledet barnehagen i Nylandsveien 26 i flere år, hvor hun var svært avholdt av barna, foreldre og ansatte.

Da hun ble pensjonist, flyttet hun til Haugesund, hvor hun ble organist, hjalp til med katekese, hjemmebesøk og ansvar for husholdningen på søsterhjemmet.

Da sr. Maria Rosa ble syk i 2001, flyttet hun til Marias Minde, Bergen. Hun fikk hjerneslag i august i år og døde 7. september. På festen for Korsets opphøyelse, den 14. september kl. ble hun begravet fra Vår Frue kirke, Marias Minde.

Vi lyser fred over hennes minne.

♦ St. Franciskus Xaveriusøstrene

In Memoriam

Edvard Dahm Vogt

Tidligere katolsk prest Edvard Dahm Vogt døde 10. oktober. Gjennom 1960- og ut på 1970-tallet var pastor Vogt kapellan i St. Paul menighet. Han engasjerte seg i ungdommen og underviste også ved St. Paul skole, bl.a. i svømming siden han var gammel norgesmester.

Har var en engasjert og inspirerende mann som hadde mange jern i ilden og trakk ungdom til seg. Mye av det han engasjerte seg i gikk nok over hodet på mange. Men Edvard Vogt var høyt elsket og respektert som et både godhjertet og tenkende menneske med stor personlig integritet. Samtidig kunne hans brede og

tydelige engasjement oppleves som utfordrende for andre.

Av alle de ting og virksomheter pastor Vogt tok initiativ til, var Seletun, som han bygde ut og som ble mye benyttet som leirsted for katolsk ungdom. I perioder ble stedet drevet av den katolske ungdomsgruppen, og mange tenker med glede tilbake til *Seletun-tiden*. Vi tenker da også på pastor Vogt, «Eddien», med stor varme. For flere av oss ble han et forbilde, med kontraster.

I hans nye situasjon som familiefar og professor så vi ham sjeldnere, men vi kunne regelmessig treffe ham i St. Paul kirke.

♦ Gjermund Høgh

Olavsoratoriet på YouTube

Oratoriet «Olav den Helliges dåp» ligger nå på YouTube på linken <http://goo.gl/DHUjyG>

Teksten på engelsk og fransk. Libretto: Dordi Glærum Skuggevik, musikk: Ole Karsten Sundlisæter. Nyt det!

St. Peter kirke – friskmeldt og vakker

Av Turid Fosby Elsness (tekst)
og Johannes Granseth (foto)

I 1870 var det et tyvetalls katolikker i byen som den gang het Fredrikshald og som nå bærer navnet Halden. Like fullt, syv år senere sto den prektige, nygotiske St. Peter kirke ferdig. Dette var den tredje katolske kirken som ble bygget i Norge etter reformasjonen.

Mange kjenner historien om kirkens tilblivelse: De opprinnelige arkitekttegningene tilsa en kirke som skulle betjene 10 000 innbyggere. Det den hollandske arkitekten *ikke* hadde tatt i betraktning, var at lutherdommen var statsreligion i Norge og antallet katolikker forsvinnende lavt. Misforståelsen ble oppklart, og kirkens størrelse ble redusert med to tredjedeler. Blant annet ble koret og det høye, slanke klokketårnet sløyfet. Dette skulle få store konsekvenser. Kirken ble gjennom tiårene hjemsoekt av byggetekniske problemer. Buene måtte støttes opp, og veggene trakk også fukt.

Omfattende renovering

Kirkens interiør har gjennomgått store forandringer siden 1877. Det har også vært flere oppussinger av mindre format. Ingen av disse arbeidene ga noen løsning på fuktproblemet. Nå har imidlertid kirken gjennomgått en omfattende utvendig og innvendig renovering. Det er derfor med stor glede at Oslo katolske bispedømme, prest og menighet konstaterer at kirkebygget pr. i dag er friskmeldt og vakkert oppusset. OKB valgte først å foreta den utvendige renoveringen av kirken. Så, i sommer, ble kirken pusset opp innvendig. Det førte til at

messene måtte feires i menighetslokalet fra midten av mai til midten av august.

Tøffe avgjørelser

Noen tøffe avgjørelser er tatt når det gjelder kirkens interiør: Veggene, som før hadde en mørk beigefarge, er blitt hvite. Søylenes kapiteler og innrammingen av buevinduene ved alteret har fått et lag med gullmaling. De mange freskene på veggene er nå overmalt. Freskene var av nyere dato. De ble utført av den hollandske maleren Bern Dons og sønnen Beni like etter siste verdenskrig. Freskene fremstilte episoder fra det nye og det gamle testamentet, og medlemmer av menigheten stod modell for de bibelske personene. Mange av freskene hadde betydelige fuktskader og var vanskelige å reparere. Biskopen skar igjennom og bestemte at freskene skulle overmales.

Ny korsvei

Far og sønn Dons hadde også malt korsveibildene som hang i kirken inntil renoveringen i sommer. Flere kunstkynndige hadde etter befaringer påpekt at bildene var for store for kirkerommet. Nå ble korsveibildene fjernet. Sognepresten, pater Roman Kunkel

OMI, klarte det kunststykke å skaffe en annen og mer passende korsvei til den nyoppussede kirken. Korsveien, som består av små håndskårne figurer, ble opprinnelig laget til St. Antonius kyrka i Olofström i Sverige. Her var pater Kunkel prest frem til 1997. Korsveien ble gitt som gave til St. Peter kirke i Halden.

Mange skal takkes

Mange har stått på for at St. Peter skulle få en nødvendig ansiktsløftning. Menighetens takk går til OKB, som satte St. Peter på listen over prioriterte renoveringsprosjekter. Stor takk skal også Paul Marić og Britt Myrli fra OKBs eiendomsavdeling ha. Begge har samvittighetsfullt ledet prosessen, Paul med den utvendige, Britt med den innvendige renoveringen. Og er det vanlig at renoveringsfirmaer viser et slikt engasjement som firmaet Sigma, som har stått for den innvendige oppussingen? Størst takk går likevel til pater Kunkel. Det har vært mange bekymringer og mange tunge tak. Benker skulle flyttes, skulpturer tas ned, det skulle vaskes og males. Pater har hver dag, gjennom hele sommeren, ikke bare fulgt arbeidene, han har også tatt aktivt del i dem. Og han har stilt med servering til dem som har arbeidet i kirken. Litt av en Herrens tjener!

Sanninga og samtalen

Det er i år 800 år sidan preikebror-ordenen vart stifta og fekk si godkjenning ved bullen som pave Honororius III underteikna i 1216. Dermed fekk dominikanarane kyrkja si formelle godkjenning til å spreie den elden som den heilage Dominikus sjølv vart gripen av då han på byrjinga av 1200-talet for fyrste gong kom i møte med katarane i Sør-Frankrike. Då han på reise gjennom Europa oppdaga deira innskrenka forståing av kristentrua, brann han etter å nå ut til desse menneska med fyllden av den evangeliske bodskapen.

Dominikus la breisida til og nytta alle middel for å nå ut: oppsøkande verksemd, allmøte på torget der han la fram sine logiske, filosofiske og teologiske argument. Han nytta sine utvida bibelkunnskapar og innsikt i kyrkja si lære, og han gjekk føre som eit godt døme på nøysemd og måtehald ved sin livsførsel. Og ikkje minst gjekk han i samtale med dei han var ueinige i. Dette var kanskje det aller viktigaste, nemleg hans evne til å lytte til motparten, sette seg inn i deira ståstad og tenkemåte og vise vilje til å sjå sanning i argumenta deira.

Den lyttande haldninga speglar seg òg i ordenens hovudmotto, *veritas* – sanning. Gud er sanning, og kyrkja er formidlar av sanninga om Gud. Men heile

skapnaden ber òg i seg eit sanningsavtrykk som pregar alt og alle. Trass all vondskap og urett, trass alt det forvrengde og det løgnaktige (som alltid ligg som ein skugge både innanfor og utanfor kyrkja, og i kvart menneskes sjel), ligg sanninga der som ein skatt i ein åker, utolmodig etter å bli gravd opp og lyft fram. Dominikus og hans fylgjesveinar nytta dette sanningskompasset i møte med sine samtidige, overttydd om at dei i fellesskap kunne nå djupare inn i sanningsmysteriet som omgjev våre liv.

Denne audmjuke haldninga prega ordenen heilt frå byrjinga. Det var rom for å teie midt i forkynninga, for slik å opne seg for tankar ein sjølv ikkje ville tenkt. Brørne tok inn nytt tankegods i sine studier. Thomas Aquinas las til dømes muslimske filosofar, og sjølv om han nytta det til forsvar for den katolske trua, lot han seg forme og tok inn idear frå det muslimske filosofiske tankegodset. Hans *Summa* vitnar ikkje berre om stor kunnskap og teologisk innsikt, men og evna til å sjå ei sak frå fleire sider. Kristendomen har ikkje monopol på sanninga, for sanninga er alltid større. Eller for å sei det med kyrkjefedrene: *Deus semper major*.

I dag er samfunnet meir fragmentert enn på Aquinas si tid. Den katolske trua her i Noreg er eit nisjetilbod i eit hav av trus- og livssynstilbod. Dette skapar eit overveldande tilfang av forskjellige tolkingar av røyndomen. Det kan vere freistande å trekke seg vekk, la verda seile sin egen sjø og hegne om seg og sitt. Men dette er ikkje Kristi vis å møte verda på. Herren sjølv gjekk alltid ut, alltid i dialog. Ofte vart han oppsøkt, men han tok også initiativ, slik som i forteljinga om kvinna ved brønnen (Joh 4,4–20). Kyrkja er misjonerende i sitt

vesen, ho skal strøyme av levande vatn som alle menneske fritt kan drikke av.

Skal me nå ut, må me også vite kven me møter, lytte til meiningane deira og til dei djupe lengslane og behova som pregar oss som individ og samfunn i dag. Når Bjørn Stærk hevdar at han skriv andaktsbok for ateistar, er det verdt å sjå nærare på kva han har å seie. Når Karl Ove Knausgård foldar ut sitt liv og sine tankar over 3500 sider og vert lovprist og utskjelt verda over, er det ikkje uvesentleg for kyrkja. Og når eg sit ved eit kjøkkenbord og høyrer ein ikkje-kristen snakke om saknet etter riter og kollektiv forankring, då skal eg skjerpe øyrene og kjenne takksemd både for tilliten eg vert vist og for den rikdomen eg får del i gjennom liturgien, sakramenta og den kyrkjelege fellesskapen. Guds sanning faldar seg ut alle stader, over ein kaffikopp ved eit kjøkkenbord og gjennom eit samstemt *Credo* i kyrkjelyden.

ST.
OLAV

Vi takker!

Per 27. oktober er det kommet inn kr 235 726,- i gaver til St. Olav i 2016.

Takk til alle våre givere!

